

MAGVETŐ PEDAGÓGIAI PROGRAM

Készítette a Városmajori Óvodák Nevelőtestülete

Városmajori Óvodák

1122 Budapest, Városmajor utca 59/b

1121 Budapest, Csermely út 8.

OM: 034487

e-mail:

ovodavezeto.varosmajor@hegyvidek.hu

varosmajori.ovodak@hegyvidek.hu

Honlap: www.varosmajoriovodak.hu

MAG
vető

Tartalomjegyzék

1)	Bevezető.....	4
2)	A pedagógiai program jogszabályi háttere:.....	4
3)	Az óvoda bemutatása	5
4)	Az óvoda jellemző adatai.....	8
5)	A pedagógiai program küldetése – filozófiája	9
6)	Gyermekekép – Óvodakép	11
7)	A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei	14
8)	A program nevelési feladatrendszere	17
	I./ Az egészséges életmód alakítása - Egészségfejlesztési program	17
	II./A környezettudatos magatartás megalapozása.....	21
	III./ Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása	25
	IV./ Erkölcsi nevelés.....	27
	V. / Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	31
9)	Az óvodai nevelés tevékenységformái	34
	A. Játék	34
	B. A munka helye az óvodai életben:	36
	C. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	39
	D. Verselés, mesélés.....	42
	E. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	45
	F. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	49
	G./ Mozgás	51
	H. A külső világ tevékeny megismerése (környezeti és matematikai ismeretek)	56
	I./ Az óvoda hagyományos ünnepei	60
10)	Szervezeti és időkeretek.....	75
11)	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	78
12)	Az óvoda kapcsolatrendszere	103

1) Bevezető

„Nem csak nyelvében, de hagyományiban is él a nemzet.”

Bálint Sándor néprajztudós

A gyermekek személyiségének harmonikus fejlesztése a néphagyomány ápolás a természetóvás gazdag eszköztárával. A hagyományok és a természet iránti fogékonyság megalapozása. A néphagyományok ápolása az egész nevelési folyamatot áthatja az érzelmekre ható eszköztárával. Fontosnak tartom, hogy a gyermekek a nemzetünket éltető hagyományokat megismerje, pozitív élményeket szerezzen családjuk aktív közreműködésével.

2) A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata

3) Az óvoda bemutatása

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a harmadik évtől az iskolába lépésig. Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció.

Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Óvó-védő funkció: - Gondozzuk, ápoljuk, védjük a gyermekeket.

Szociális funkció: - A családi közösséget kiegészítve, kiterjesztve felerősítjük az elsődleges szocializáció folyamatát. A gyermekeket megtanítjuk arra, hogyan éljenek egy nagy közösségben.

Nevelő, személyiségfejlesztő funkció: - Szokásokat alakítunk ki, neveljük, fejlesztjük a gyermekeket, hogy az iskolakezdésre alkalmassá váljanak.

Óvodánk ingyenes, világnézetileg és vallásilag semleges.

Néphagyományaink

Óvodánk nevelőtestülete már a 90-es évektől elkötelezett híve a néphagyományoknak.

A néphagyományőrző tevékenységeket három csoportra oszthatjuk:

- mindennapok népszokásőrző tevékenységei: földhöz, természethez és a természetes anyagokhoz való kötődést állítják előtérbe
- jeles napok: Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösd és a hétköznapi népszokásőrző tevékenységek
- népi kultúra szellemi, tárgyi alkotásai

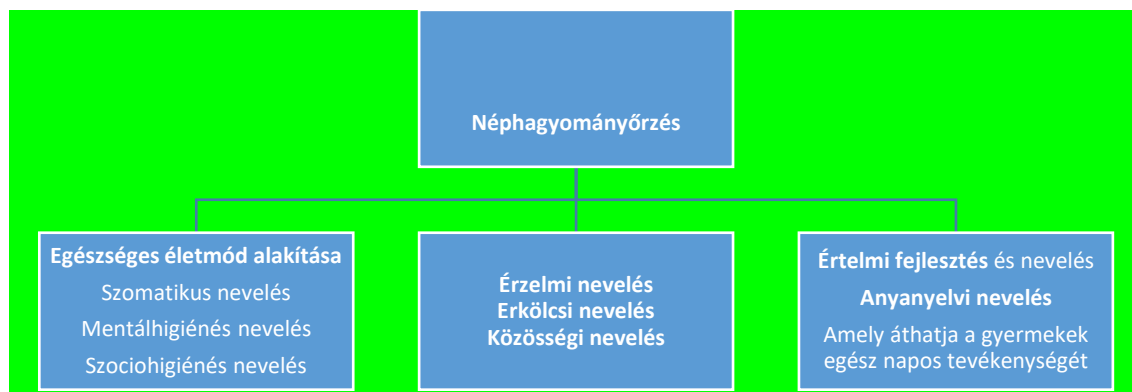
A gyermekek évről-évre örömmel vesznek részt, a jeles napokat megelőző készülődésekben. Számukra az ünnepnap a várva-várt nap, az ünnepi dekoráció és a felnőttek magatartása, készülődése jelenti a hitelességet. A közös élmény pozitív érzelmeket hív elő népünk hagyományai és kultúrája iránt. Átélik az ünnep hangulatát, a bensőséges összetartozás élményét, és a gyermekek személyiségfejlődését gazdagítja és megalapozza a hazaszeretet kialakulását.

Néphagyományőrző szemléletű óvodai nevelésről csakis abban az esetben beszélhetünk, ha a néphagyományok áthatják az egész nevelésünk folyamatát, és a mindennapi csoportéletben is jelen van.

A néphagyományőrzésbe ágyazódó gyermeki tevékenységformák:

- játék
- mozgás
- külső világ tevékeny megismerése
- esztétikai tevékenységek

Óvodánkban minden néphagyományőrző tevékenység az évkörhöz kapcsolódik.

Óvodánk a XII. kerület Városmajor út 59/b. alatt található.

Barátságos hangulatú műemlék épület, mely Kós Károly és Györgyi Dénes tervei alapján épült 1912-ben az általános iskolával együtt.

Öt csoporttal működik.

Az iskolával jó a kapcsolatunk, a tanítók minden évben szülői értekezletünkön tájékoztatják a nagycsoportos gyermekek szüleit az iskolai életéről.

Gyermekeink fejlődését 18 éves korukig közvetlen figyelemmel kísérhetjük, mivel 1988-ban a Városmajor Gimnázium is megnyitotta kapuit.

Óvodánk specialitásai közé tartozik a néphagyományok ápolása, a heti kiránduló nap a Városmajor óvodában és évszakonkénti kirándulás a tagóvodánkban. A környezet adta lehetőségeket maximálisan kihasználjuk. 10-15 perc alatt fogaskerekűvel vagy autóbusszal a környező hegyekbe érünk, ahol a helyszínen figyeljük meg a növények, állatok életét, őrizve élőhelyeiket, s a szabadban gyakorolhatják a természetes mozgást.

A természet védelmét, szeretetét így már óvodás korban elsajátítják.

Tagóvodánk:

A Csermely úti óvoda, amely a Harangvölgy közelében erdőre és a Tündérsziklára tekintő helyen található. Már 50 éve működik, ez alatt közel 1000 kisgyermeknek adott otthont, maradandó élményeket, alapokat a további életükhöz. Az épület régi villa, két csoport részére nyújt barátságos, otthonos környezetet.

A nagykert sok gyümölcsfával, virágokkal, bokrokkal, füves, dombos, kavicsos résszel és tornaudvarral ad lehetőséget a változatos udvari élethez.

A természet közelsége határozza meg óvodánk arculatát, személetét.

Óvodánkba zömmel értelmiségi családok gyermekei járnak, rendezett családi háttérrel.

4) Az óvoda jellemző adatai

1. A költségvetési szerv neve:

Városmajori Óvodák

2. Az intézmény székhelye és telephelye(i)

Az intézmény székhelye:

Budapest, XII. kerület Hegyvidék

Városmajor u. 59/b.

1122

Az intézmény telephelye:

Budapest, XII. kerület Hegyvidék

Csermely u. 8. sz.

1121

3. Alapító szerv(ek) neve és címe

Adószám: 16910946 – 2 – 43

Az intézmény számlaszáma: *Raiffeisen Bank*

12001008-01339250-00100008

Az alapító szerv(ek) neve:

Budapest Főváros XII. kerületi Tanács VB.

Jogutódja:

Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat

Az alapítás éve: 1941.

4. A fenntartó szerv(ek) neve és címe:

A fenntartó szerv(ek) neve és címe:

Budapest XII. kerület Hegyvidék Önkormányzat Képviselő-testülete

1126.Budapest, Böszörmény út 23-25.

5. Alapító Okirat kelte:

2013. február 8.

6. Az Alapító Okiratban foglaltak részletezése:

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 8. § (1) bekezdése és a 114§ (1) bekezdése alapján az óvoda a gyermek 3 éves korától a

tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik.

Az intézmény bélyegzői:

Hosszú – fejbélyegző:

Körbélyegző:

5) A pedagógiai program küldetése – filozófiája

Thomas Gordon gondolatainak igazságát valljuk. Minden gyermek önálló külön, személyiség, akit olyannak kell elfogadnunk amilyen.

Az elfogadás elősegíti, hogy segítségünkkel fejlődhessen, előreléphessen az érzelmi egészség irányába, mozduljon el, és belső lehetőségeit jobban megvalósíthassa.

Ha ezt a bizalmat érzi a gyermek, akkor ő is hajlandó segítő, irányító kezünket elfogadni, s azzá válni, amivé csak lehetséges számára.

Ezt a hivatást csak a gyermekeket szerető, értő, elfogadó ember végezheti eredményesen.

Alaptételként kell kezelnünk minden gyermekről a jó feltételezését, a pozitív tulajdonságok erősítését. Ügyelnünk kell a szeretet helyes értelmezésére, hiszen a szeretet megbecsülést követel.

Tiszteletben kell tartani a gyermek szükségleteit, törekvéseit, ezt épp olyan jogosnak kell elismerni, mint a magunkéit. Őt is megilleti a tapintat, a figyelmesség, a türelem.

Olyan kapcsolatot kell kialakítanunk, amelyben nem érzi magát soha vesztesnek, hogy önmagában bízó emberré válhasson.

A szeretettel, elfogadással, szakértelemmel párosuló nevelői munka meghozza "gyönyörű virágát" a gyermek személyiségének fejlődését, és viszont szeretetét, amely megújulásra ösztönöz, és erőt ad számára, a "holnapi" kezdéshez.

"Tudj örülni a föld minden örömének, tudj örülni a fénynek és sötétnek, tudj örülni a négy évszak színének, de az embernek tudj örülni mindenekelőtt!"

Názim Hikmet

Nevelőtestületünkben a következő általános elveket tartjuk szem előtt:

Az emberi méltóság tiszteltének elve:

A gyermekeket közösségünkben tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi.

A gyermeki személyiség kibontakoztatásának és a differenciált fejlesztésének elve:

Lehetővé tesszük és segítjük a gyermekek személyiségének fejlődését. Az egyéni eltéréseket toleráló, arra építő képességfejlesztést végzünk, mely a gyermek teljes személyiségfejlesztését segíti, és annak alapjául szolgál.

A pedagógiai etika elve:

Tiszteletben tartjuk a családok belső szokásait, ügyeit és az óvoda pedagógusai valamint alkalmazotti közösségének titoktartásról biztosítjuk a szülőket.

A felnőtt modell fontosságának elve:

A gyermekek alapvető szociális tanulási formája az utánpótlás, ezért az óvodában dolgozó felnőttek pozitív modell szerepét – beszédét, viselkedését, gesztusát, öltözködését – kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk.

A másság elfogadásának elve:

Nevelőmunkánkat áthatja a gyermekek egyéni, különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, az őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.

Az óvoda és a család együttműködésének elve:

A családi nevelés elsődlegességét elismerjük, tiszteletben tartjuk a szülők nevelési elveit. Óvodai nevelőmunkánkban is számítunk támogató együttnevelésükre.

Az esélyegyenlőség elve:

A hátrányos helyzetű gyermekkel megkülönböztetett figyelemmel, egyéni segítségadással foglalkozunk. Gyermekvédelmi munkánk az esélyegyenlőség megteremtését szolgálja a preventív eljárásokkal, a prevenció érdekében kitűzött feladatokkal együtt

Az előítélet – mentesség, a tolerancia elve:

A másságot elfogadjuk, elfogadtatására törekszünk.

6) Gyermekkép – Óvodakép

Programunk célja és feladatai

Programunk a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket veszi figyelembe, és határozza meg óvodánkba folyó pedagógiai munkát.

A családokban bekövetkezett életmódváltozások szükségleteket teremtenek.

Az óvodának fel kell készülnie személyi, tárgyi feltételek fejlesztésére, amelyek kiegészítik a családi nevelést.

Az eddig elért eredményekre, az eddig létrehozott értékekre építve a jelenlegi pozitív folyamatot erősítjük, és a továbbfejlesztést biztosítjuk.

A makró és mikrokörnyezet elvárásaihoz igazított önálló arculatú intézmény kialakítása a fő feladatunk.

Pedagógiai alapelveink:

- Célunk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, a gyermekeket megillető jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia, az egyenlő hozzáférés biztosításával.
- Kiemelten fontos a gyermekek differenciált nevelése, egyéni bánásmóddal minél több esélyt teremtve a képességeihez mért fejlődésre, az iskolára való alkalmasság elérésére.
- A harmonikus fejlődés elősegítését családias légkörben, változatos tevékenységek biztosításával érjük el. Az érzelmi biztonság alapszüksége a 3-6 éves gyermeknek. A testi-lelki szükséglet kielégítése a gyermek alapvető joga.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánkunk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet kell betöltenie.
- A gyermeket, mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Magvető Pedagógiai Programunk célja, a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki, szociális fejlődésének elősegítése.

Tankötelezettség:

A tankötelezettség megkezdésének feltétele a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megléte – 363/2012 (XII.17) meghatározása alapján. Magyarországon minden gyermek tankötelessé válik a megfelelő fejlettség elérésével, valamint abban az évben, amikor a gyermek a hatodik életévét augusztus 31-ig betölti, legkésőbb az azt követő évben – az óvodaigazgató döntése, illetve a Szakértői Bizottság véleménye alapján.

Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését

Óvodánk nevelési célja

Célunk a gyermekek képességeihez, fejlődési üteméhez alkalmazkodó mindenirányú személyiségfejlesztés.

- **Szeretetteljes légkörben, elegendő játéklehetőség** biztosításával, a gyermekek harmonikus személyiséggé alakítása, fejlesztése a családdal együttműködve, hiszen a gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- A gyermekek harmonikus fejlesztése a **néphagyomány-ápolás, természetóvás** gazdag eszközzelrendszerével a környezettudatos magatartás kialakítása. Alapozzuk meg a gyermekekben a hagyományok iránti fogékonyságot, és a hagyományokon hatnak az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelésre.
- Játékos tevékenységeken keresztül olyan **képességek fejlesztése**,
- amelyek az **iskolakezdésre alkalmassá** teszik a gyermekeket.
- Környezettudatos magatartás megalapozása, környezetük megismerésével tájékozott, magabiztos, önálló, egészséges, az élet szépségeire fogékony gyermekek nevelése.
- Egészséges életmód kialakításának elősegítése, az egészség és környezet összefüggéseinek felismertetése

Nevelési feladataink

A nevelési célok megvalósulása, a gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése érdekében feladataink:

- Olyan légkör megteremtése, amelyben a gyermekek biztonságérzete nő, tevékenységserkentő, melyben szociális érzékenységük fejlődik.
- A nevelési tevékenység keretében a gyermekek testi épségéről gondoskodunk.
- Elegendő játék biztosításával az érzelmi, akarati életük fejlődését, feszültségeik oldását pozitív életérzésük erősödését segítjük.
- A család tradicionálható, értékközvetítő szerepének figyelembe vételével, a szülőkkel jó kapcsolatot alakítsunk ki a gyermekek egészséges jellemfejlődése érdekében. (Becsületesség, bátorság, szabadság, mások tisztelete, szolgálatkészség, nagylelkűség, egyenlőség, nemzettudat)
- Az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítjük.
- A gyermekek érdeklődésére, aktivitására és kíváncsiságára
- építve – az egyéni képességeket, és életkori sajátosságokat figyelembe véve - fejlesszük az értelmi képességeiket.
- Óvodai nevelésünkben érvényesülnek az innovatív pedagógiai törekvések, amelyek megmutatkoznak mind:
 - a nevelőmunka tervezésében,
 - a projekt módszer alkalmazása az óvodai nevelésben
 - a gyógytestnevelés és testtartásjavításban,
 - hagyományápolás és kézműves technikák alkalmazásában.

Óvodásaink számára heti kirándulással élményszerzési lehetőséget, **boldog óvodáskort** biztosítunk.

"Legféltebb kincseink a gyermekeink. Ők a jövő, róluk gondoskodni, velük törődni, ez tetteink legfontosabb hajtóereje, életünk legnagyobb felelőssége".

Harvey Diamond

7) A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei

Az óvoda dolgozói	Jelenleg	A program megkívánja
Óvodaigazgató	1 fő	1 fő
Óvodaigazgató-helyettes/Tagóvoda-igazgató	2 fő	2 fő
Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus	13 fő	15 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő	2 fő
Pedagógiai munkát segítő főállású dajka	7 fő	7 fő
Konyhai dolgozó	1 fő	1 fő
Egyéb munkakörben	2 fő	2 fő
Óvodatitkár	1 fő	1 fő

Egyéb szakképzettségek:

- Közoktatás vezető
- Fejlesztőpedagógus
- Mentálhigiénés szakember

Speciális tanfolyamok:

- „Szív- kincsesláda” egészségvédő program
- Tartásjavító –torna
- Népi kismesterségek
- Kézműves foglalkozásvezetők
- Népi játszóházi foglalkozásvezetők
- Kézműves ötletek-természetes anyagok
- Zöld Óvoda
- Informatika

Az óvodai nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Elfogadó, segítő, mintát adó attitűdje modell, mintát jelent a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy a nem pedagógus alkalmazottak, és az óvónők összehangolt munkája járuljon hozzá az eredményes nevelőmunkához.

Tárgyi feltételek:

Székhely épület a Városmajorban:

Több mint 100 éves épületben három szinten működik az óvodai nevelés. A földszinten három csoportszoba található, mindegyikhez tartozik külön mosdó. Az épület műemlék jellege miatt, a folyosók öltözőként is működnek. A földszinten került kialakításra a sószoba, melyet heti csoportbeosztással (hasonlóan a tornateremhez). Az emeleten két csoportszoba található, melyhez egy mosdó tartozik, melyet csúsztatott napirenddel használnak a gyermekek. Az alagsorban található a tornaterem, tornaszer raktár és egy fejlesztő szoba, gyermek és felnőtt mosdó is. Ez a kialakítás nagyszerűen illeszkedik a csoportok udvari életéhez, mivel a mosdók közvetlenül elérhetőek az udvarról is. Óvodánkban egy tágas és egy kisebb tálalókonyha áll rendelkezésünkre.

Udvarunk bővítése a Városmajor Park felé, az Acsády utca forgalomtól elzárt részének hozzácsatolásával 2015 nyarán megtörtént.

Acsády utca óvodánkhoz való csatolásával, tereprendezéssel jelentős területnövekedésre tettünk szert.

Az újonnan kialakított kertben 5 elkülönített játszóterület és egy gumitéglával borított focipálya. Minden játszóterületen van lehetőség mozgásos játékra, babaházban történő szerepjátékra. Az összes játszórészen van pad és kisasztal, ahol el lehet vonulni, beszélgetni és rajzolni, megpihenni. Így a Városmajoros gyerekeknek is lehetőség nyílik:

- változatos, játékos mozgástevékenységek gazdagítására
- vidám, önfeledt, élményekben gazdag udvari játékra

A fejlesztéssel óvodánk a Városmajor ékessége lett, gyermekein és óvodapedagógusok nagy-nagy öröme.

Az udvar felső szintje, a Városmajor utca felé eső területrészen alakítottuk ki a zöldséges, fűszernövényes kertrészt. Itt találhatóak a csoportok által gondozott kiskertek, sziklakertek, madáritató, komposztáló, melyek kiváló lehetőségei a környezeti nevelésnek.

Csermely tagóvodában:

Csodálatos villaépületben 2 galériázott csoportszobában folyik az óvodai nevelés vegyes csoportokban. Mindkét csoportszobához tartozik mosdó. Az épületben mindkét gyermekcsoportja egy közös öltözőben osztozik.

Az épületben található egy iroda, melyben a logopédiai fejlesztés is folyik. Rendelkezik egy kis méretű tálalókonyhával és egy raktárszobával.

Gyönyörű, gyümölcsfákkal teli kertben több mozgásfejlesztő játék áll a gyermekek rendelkezésére a változatos udvari élethez: két csúszda – mászóka, 2 db nagy méretű homokozó, babaház, fészekhinta, rugós játék

Az épület mellett található a műfüves terület, ahol a mindennapos mozgás és testnevelés foglalkozások szervezése zajlik.

A kertben a gyümölcsfák, élő növények, sziklakert, fűszernövényes kiskert, komposztáló ad teret a környezeti nevelésnek.

Mindkét épületben:

A csoportszobák berendezése, és felszerelési tárgyai alkalmazkodnak az óvodás gyermekek életkori sajátosságaihoz. Az elrendezés és kialakítás jól szolgálja az óvodai funkciókat, és a néphagyományok éltetését, egészséges életmódra nevelést, környezettudatos magatartásra nevelést. Minden gyerekcsoportban van élősarok.

A néphagyományok éltetéséhez szükséges eszközöket gyűjtőmunkával, pályázatokkal folyamatosan bővítjük.

A környezettudatos magatartásra neveléshez a gyerekeknek rendelkezésre áll változatos, gondolkodás – érzékelés – észlelést fejlesztő játék, valamint nagyítók, bogárnézők is.

8) A program nevelési feladatrendszer

I./ Az egészséges életmód alakítása - Egészségfejlesztési program

(Dr. Székely Lajos nyomán)

Szomatikus nevelés (Testi szükségletek)

Az óvodai nevelésünk egyik fő feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód, a testápolás az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

A) Higiénés nevelés:

A megfelelő személyi és környezeti feltételek biztosítása mellett a gyermekeink testi fejlődésének elősegítése:

Személyi higiéné

- testünk ápoltsága,
- önálló tisztálkodásra nevelés: a rendszeresség igényével
/fogápolás, mosakodás, fésűködés,

Fontos, hogy a gyermekek higiénés szükségletei kialakuljanak, szokássá váljanak. A kulturáltan kialakított mosdó-helyiségek lehetővé teszik, hogy gyermekeink nyugodtan végezhessek szükségleteiket, biztosítjuk számukra az intimitást. Minden gyermek saját jellel ellátott fogmosó poharat, fogkefét, fésűt használ. Óvodánkban a gyerekek papírtörölközőt használnak.

Egészséges, túlzásoktól mentes ruházkodás /réteges öltözködés/

Az öltözködésnél is figyelembe vesszük a gyermekek életkorát. Egyéni bánásmódot alkalmazunk, és fokozatosan neveljük őket az önállóságra. Ügyelünk az öltöző rendjére és a ruhák esztétikus elhelyezésére. A gyermekek polcai nevükkel és jelükkel vannak ellátva, ezzel is segítve a gyermekekben a rend iránti igény kialakulását. Ebben nagy jelentősége van a személyes kapcsolatnak, példamutatásnak, dicséretnek is.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus a gondozási folyamatokban is nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel, segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

B) Környezet higiénája

- Csoportszoba: rendezettség, tisztasága, esztétikája, elrendezése a gyermekek bevonásával.
- A felszerelések higiénája: játékok tisztasága, világítás, fűtés korszerűsítése, a gyerekek saját tisztántartása
- Udvar, kert: balesetmentes mászóakák, játékok tisztántartása, homokozó tisztántartása, megfelelő növényzet telepítése, pormentesítés, locsolás
- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- Az évszaknak megfelelően maximálisan kihasználjuk a kertünket, udvarunkat és a jó levegőt. Az udvari játék során az óvónő a gyermekekkel együtt élményt kereső, tevékenységüket irányító személy.
- Óvodánkban fontos a prevenció, mely vonatkozik a világításra, fűtésre, párologtatásra.
- Az udvaron az óvónők a gyermekekkel együtt játszanak, élményekhez juttatják a gyermekeket.

C) Betegségek megelőzése

Preventív óvodai tevékenységekre nevelés /zsebkeendő használat, kézmosás, evés előtt, közös használati tárgyak tisztántartása, papírtörülköző használata/

- A dajkák aktív, rendszeres közreműködése /a környezet, és a játékok fertőtlenítése a megelőzés érdekében/
- Rendszeres óvoda orvosi, védőnői kapcsolattartás, a gyermekek higiénias ellenőrzése, probléma megbeszélés /érzékszervek, tartási rendellenességek/
- Az egészségvédelem szempontjából a pedagógus és a dajka együttműködve biztosítja:
 - a megfelelő, folyamatos szellőztetést az épület helyiségeiben,
 - az időjárásnak és a napirendnek megfelelő levegőzést, a szabadban történő tevékenykedést, különböző mozgásigények kielégítését /jó idő esetén, az időjárásnak megfelelően időtartamát növelve/.
 - Erős napsütésben bőrvédelem és a napszúrás elkerülése érdekében az udvaron árnyékos rész / terasz, napernyő, lombkorona alatti rész.../ biztosítása, pancsolás megszervezése.

- Télen, hideg, szeles időben fokozott arc és bőrvédelem krémhasználatával.
- Télen influenzás időszakban párologtatók, párasítók, illóolajok használata a csoportszobákban folyamatos igény szerinti vízpótlás és gyümölcs, zöldség fogyasztás biztosítása az egészségesebb táplálkozás érdekében.
- Egyéni és életkornak megfelelő pihenés megteremtése, a higiénikus szempontok betartása a gyermekek lefektetésénél /ágytávolság, egyirányú fektetés/

D) Kondicionálás: szervezet edzése, testnevelés

- a tornának, játékos mozgásnak az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.
- a mozgások alakítása nagyrészt a szabadban és nyitott helységben történjen: napi 3-4 óra.
- rendszeres testedzés: időjárásnak megfelelő öltözködés, kirándulás minden évszakban. Fokozatos fizikai megterhelés, a testnevelés foglalkozásokon, és kirándulásokon.

Célja: - mozgásgyakorlatok megkedveltetése

- alapvető mozgástevékenységek begyakorlása
- harmonikus összerendezett mozgások begyakorlása

Az óvodapedagógus feladata:

A szülők felvilágosítása, aktivizálása, hogy a gyerekekkel közösen kiránduljanak, mozogjanak a szabadban. Védjék gyermeküket a káros környezeti hatásoktól.

E) Balesetvédelem

- veszélyes helyek és helyzetek bemutatása
- helyes magatartás
- helyes eszközhasználat megtanítása
- önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás /pl. ágyazás, teremrendezés/

- A közlekedési balesetek megelőzésére biztosítjuk a gyermekeknek a szabályok megismerését úgy a helyszíneken, mint társasjátékok formájában.
- a helyes közlekedési szabályok megismertetése és gyakorlása is fontos szerepet kap séták és kirándulások során.

Mentálhigiénés nevelés

Az egészséges személyiségfejlődést biztosítja, megóvjá a káros túlzásoktól, devianciáktól, túlterheléstől, idegrendszeri kimerüléstől.

Óvodánkban biztosítjuk a nyugodt, szerető, empatikus légkört, nevelők és dajkák példamutatásán keresztül és nagy hangsúlyt fektetünk a gyermekek közti harmonikus kapcsolat kialakítására.

a) Egészséges életvezetés

- egészséges napirend, életrend, hetirend: a szervezet bioritmusának megfelelően. /ébredés, alvás, munka, passzív-aktív pihenés/
- hibás viselkedési zavarok megelőzése /dühkitörések, felnőttek elutasítása veszélyhelyzetekben való viselkedés
- családi életre nevelés: fő feladata az egészséges életvezetés
- a gyerekek szexuális felvilágosítása / testvérszületés, természetes érdeklődés
- családi életre való felkészítés /apa-anyja szerep/

b) Stressz-elhárítás

- stressz-zavarok kiküszöbölése, kompenzálása, feszültségek oldása, aktív pihenés biztosítása / füstös hely, zajártalom, frusztráció
- az óvodai pszichológus segítségének igénybevétele
- érzelmi nevelés: a gyermekek személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket a biztonság, derű, feszültségmentes légkör vegye körül.
- Fontos a gyermek és az óvónő kapcsolatában pozitív érzelmek domináljanak: félelmek, szorongások feloldása, kudarc kerülése.

Szociohigiénés nevelés

Az egészségnevelésnek a társadalmi együttélésből adódó feladatát nevezzük szociohigiénés nevelésnek.

Fő területei az óvodában:

- Kedvező társas kapcsolatok zavartalansága /család, óvoda/
- A személyiség kibontakoztatása- kreativitás
- A hátrányos helyzetű gyerekek beilleszkedésének segítése, konfliktuskezelésre tanítása.
- Óvodásaink és szüleik érezzék és tudják, hogy óvodánk befogadó inkluzív neveléssel biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Óvodánk elhelyezkedéséből is adódik, hogy szinte minden évben előfordulnak csoportjainkban migráns gyermekek. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek az óvodai nevelésünkben biztosítjuk az önazonosságuk megőrzését, szívesen vesszük nemzetük, kultúrájuk megismerését- dalaik, népművészeti tárgyaikon keresztül is.
- Migráns gyermekek minden évben előfordulnak csoportjainkban. Óvodapedagógusok feladata, hogy lehetőséget teremtsenek arra, hogy a többi gyermek megismerhesse ezeknek a gyermekeknek a kultúráját, anyanyelvét. (énekek, tárgyi kultúrájukon keresztül...)
- Óvodánk nyitott a nemzeti és etnikai kisebbségek befogadására, és óvodai nevelésükre. Ezen keresztül a másság elfogadására és megismerésére is neveljük őket elkerülve ezzel az előítéletek kialakulását.

II./A környezettudatos magatartás megalapozása

Óvodánk cél és feladatrendszerében kiemelt helyet foglal el a természet és környezetvédelmi feladatok. A nevelőmunka hatékonyságának növelése érdekében az óvodapedagógusok által alkalmazott módszerek minden esetben segítik az optimális tanulási környezet megteremtését. A tevékenységekben első helyen van a játék, a játékos cselekvő tanulás, a természetben való tapasztalás, felfedezés, tevékenykedtetés és a projekteken alapuló tanulás.

A nevelés-tanulás folyamatot a „mit?“, „mivel?“, „hogyan?“, „mikor?“, „kivel?“ kérdéseken keresztül valósítjuk meg. A gyermekek nevelése egyéni képességeikhez, fejlettségükhöz, differenciált bánásmód elveihez kapcsolódva valósul meg.

Pedagógiai programunk környezettudatos nevelésének tartalmai:

Séták, kirándulások	Az adott heti témához kapcsolódóan, séták kirándulások szervezése. Piac, Millenáris, pékség, Feneketlen tó, Margit sziget, Svábhegy, Normafa, Déli Pályaudvar, Planetárium, Tűzoltóság...
Kertrendezés	Őszi és tavaszi kertrendezés a családok bevonásával: <ul style="list-style-type: none"> - füvesítés - évelő növények ültetése - fűszer és zöldséges kiskert ültetés - gazolás, kertrendezés - kerti játékok, padok festése, karbantartása
Kapcsolatrendszer	Sasoló program, Magyar Madártani Intézet, Humusz Szövetség
Csoportszoba	Élősarok gondozása az évkörnek megfelelően: <ul style="list-style-type: none"> - halak, teknősök gondozása - növények gondozása - évszaknak megfelelő növények és a természet kincsei - hajtatás, csíráztatás, aszalás... az évszaknak megfelelően.
Óvoda udvara	Óvodakertünkben kialakításra került zöldséges és virágoskert, gyógy és fűszernövényes kiskert, sziklakert is. Gondozásuk folyamatos, egész éven keresztül. Kertünkben a hatalmas ősfák adnak hűsítő árnyékot. Folyamatos vízivás minden csoport számára biztosított. Óvodásaink számára megfelelő hely és idő biztosított a változatos udvari mozgásra.
Komposztálás	Több komposztáló áll rendelkezésünkre, melynek gondos használatával minden tavasszal friss föld áll rendelkezésünkre

Magvető pedagógiai program

Szelektív hulladékgyűjtés	Biztosított óvodánkban. Papír, műanyag, komposztálható hulladékok szelektív gyűjtése.
Takarékosság az energiával, vízzel	Egész évben folyamatosan takarékosagra neveljük a gyermekeket: víz és villany használatakor.
Néphagyományok éltetése	Magvető programunk egyik alappillére a néphagyományok éltetése a szülők bevonásával kiemelkedően megvalósul. Szüret (alma, szőlő), Mihály napi őszi vásár, Szent Márton napja, Advent (Borbála ág hajtása, Luca búza ültetése, Adventi koszorú, Pásztorjáték), Farsangi vigadalom, Kázmér napja, húsvéti tojáskeresés, Pünkösddőlés
XII. ker. Műemlékvédelem	János hegyi kilátó és glorieta Jókai villa kertje Kegykápolna Lóistálló Városház forrásház Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Reich Károly emléktábla Városmajori kocsiszín
XII. kerület természeti értékei	Kis-Sváb-hegy természetvédelmi terület Eötvös úti kocsánytalan tölgy természeti emlék Ráth György utcai platán természeti emlék Mártonfa úti eperfa természeti emlék Felhő utcai mamutfenyő természeti emlék
Óvoda dolgozóinak mintaadása	Az óvoda dolgozói a munkahelyi viselkedésükkel, életmódjukkal pozitív példát nyújtanak a környezettudatos magatartásra és az egészséges életvitelre.
Újrahasznosítás	<i>Nem minden hulladék szemét</i> –elvét fontosnak tartjuk. Csoportonkénti gyűjtőmunka: üvegek, gombok, anyagvégek, flakonok, kupakok, maradék fonalak segítségével játékeszközök, gyerekalkotások, dekorációk készítése

Magvető pedagógiai program

Kapcsolat más Hegyvidéki intézményekkel	Barabás villa Hegyvidék galéria Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény Jókai klub, Virányosi közösségi ház, MOM Kult Könyvtár Öregek otthona
Óvodapedagógus továbbképzés	
Étkezés	<ul style="list-style-type: none"> - Az egészséges táplálkozás elvét követjük az ételszállító konyhával együttműködve - Befőzések, tartósítás a szüretek követően: befőtt, lekvár, müzli, saláták készítése, aszalási technikák

Zöld jeles nap:	Dátum	Családokkal közösén	Óvoda
Állatok Világnapja	október 4.		Projekthét
Víz Világnapja	március 22		Projekthét
Föld Napja	április 22	Családi ültetés és játékos programok	Projekthét
Madarak, fák napja	május 10	Közös kirándulás a családokkal	

III./ Érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

Az érzelmi nevelés:

Az óvodáskorú gyermek tetteit elsősorban érzelmei motiválják, fontosnak tartjuk óvodánkban az **érzelmi biztonság** megteremtését, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkör kialakítását.

- Az óvodai élet szervezése segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség,) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szab.
- tudat) fejlődését, szokás és normarendszer megalapozását
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását.
- A közös élményre épülő közös tevékenységek gyakorlása, a **szocializáció** szempontjából nagy jelentőségű.
- Fontosnak tartjuk, hogy teret engedjünk a gyermek önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek.
- Hangsúlyt fektetünk a gyermekek **erkölcsi tulajdonságainak**, akaratának fejlesztésére.
- Fontos, hogy az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatát pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekek kielégíthessék társas szükségleteiket, és egymást és a különbözőségeket elfogadják, és tiszteletben tartsák. Mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése és az érzelmeket kifejező képességet fejlesszük és erősítsük népmeséken keresztül.
- A szociálisan hátrányos helyzetben lévő és a tehetséges gyermekek speciális törődést igényelnek, szükség esetén megfelelő szakemberek bevonásával (pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus)
- Nagy hangsúlyt fektetünk óvodánkban arra, hogy kielégítsük a gyermekek alapigényeit, mint pl. biztonságérzet, védettségérzet, mely feltétele annak, hogy a gyermek érdeklődést mutasson környezetére és más emberekhez is kötődjön. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének kifejtése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése - érzelmi zavarok tompítása, leépítése

Sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozó feladatok:

- A gyermekekre jellemző szélsőséges magatartás közelítsen az optimális felé.
- A halmozottan hátrányos helyzetű illetve a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, szükség esetén megfelelő szakember bevonását igényli. A lemaradást fokozatosan, tapintattal kívánjuk megszüntetni, az átlag feletti teljesítményre képes gyermekek egyéni képességeit igyekszünk kibontakoztatni.
- Kedvező társas környezet biztosítása:
- Szülő-gyermek kapcsolat
- Család –óvoda kapcsolat (nyílt napok és közös programok szervezése a családokkal)
- Személyiség kibontakoztatása és a meglévő kreativitás fejlesztése
- A gyermekeknek a konfliktusok megoldására élettechnikát kell megtanulniuk

Gyermekeink jellemzői óvodáskor végére:

- kialakul a társas élet iránti igényük
- ragaszkodnak az óvodához, társakhoz, felnőttekhez,
- képesek önállóan kapcsolatot teremteni, kérni, megköszönni, válaszolni,
- érdeklődésük kiterjed közelebbi és távolabbi környezetükre is,
- belső igényük a helyes viselkedés, a toleráns magatartás,
- tudnak társaikkal együttműködni, tevékenységet kezdeményezni,
- örömmel készülnek az iskolába.
- önállóak a tisztálkodásban, önkiszolgálásban

- a megfelelő ruházat kiválasztásában
- öltözködés sorrendjében
- megfelelően használják az evőeszközöket
- használják a tisztántartáshoz szükséges eszközöket
- tudnak cipőt kötni, teríteni, hajtogatni.
- ismerik a kulturált étkezési szokásokat
- tudnak zsebkendőt használni, rendet rakni, ruházatukat rendben tartani
- segítenek a környezet tisztántartásában, rendjének megőrzésében
- segítséget nyújtanak a kisebbeknek

Kommunikációs nevelés:

- zavar feloldása
- a gyermekek meghallgatása
- a gyermekek kérdéseinek érvényesülése
- válaszok igényének kialakítása

Kommunikációs zavarok feloldása, viselkedési rendellenességek kiküszöbölése, beszédhibák felszámolása, szerepfeszültségek feloldása, feszültségoldó technikák alkalmazása / egyszerű pszichoterápiás módszerek alkalmazása, beszélgetés kikérdezés, meghallgatás, megbeszélés lehetősége, család és óvoda közötti feszültségek feloldása/.

- Közös feladatok a családdal: közös élményekre épülő közös tevékenység, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, szabálytartás fejlesztése, a hétvégi szabadidő hasznos eltöltésére programok ajánlása, mindez segíti a gyermekek szocializációjának kialakulását.
- Az óvodapedagógus feladata a szülők felvilágosítása, aktivizálása.

IV./ Erkölcsi nevelés

Az óvoda célja, hogy érzelmi biztonságot és bizalmat sugárzó és adó környezetet, légkört biztosítson.

A gyermek nevelésében és az erkölcsiség alapjainak lerakásában, annak építésében is a szülő elsődleges szerepe és kötelessége vitathatatlan. A szülői viselkedés és magatartás, nevelési stílus együttesen hat gyermek fejlődésére.

Az óvoda bár kiegészítő szerepet tölt be, de sokat tehet az erkölcsi értékek és normák megmutatásában és megismertetésében.

Az erkölcsi érzék fejlődése a gyermek értelmi fejlődésének függvénye. Ezért is fontos minden neveléssel foglalkozó intézménynek az erkölcsi fejlődést elősegíteni, minden birtokában levő eszközzel.

A gyermek számára a tett a lényeg, a következményekkel vagy a tettek hatásaival nem tud foglalkozni. A környezet visszajelez a gyermek cselekvéseire. Ezután tapasztalja, hogy mit vált ki viselkedése másokban és milyen hatással van a környezetére. Így lassan az egocentrikus felfogás helyett képes másokért és másokkal helyesen viselkedni és gondolkodni.

Az erkölcsi értékek meghatározásai közül a legfontosabb, hogy a gyermek társakkal szembeni viselkedése törvényes, szabályok betartása mentén történjen, megkülönböztetve a helyes és helytelen döntéseket. Az óvodában töltött idő alatt ismerjék meg a közösségi együttélés szabályait, melyek meghatározzák a közösséghez való viszonyát a gyermeknek.

Az óvoda feladata, hogy a gyermek az általános értékeket megismerje, melyek egész életük részévé válik, és személyiségük belső épülését szolgálja.

Az érzelmi biztonságot és bizalmat ébresztő környezetben az óvoda összes dolgozója (óvodapedagógus, dajka, logopédus, stb.) felelős azért, hogy a gyermek komfort érzése megfelelő legyen. Az óvodai dolgozók között a jó kapcsolat, megfelelő, tiszteletteljes kommunikáció elengedhetetlen mintaként szolgál a társas érintkezés során a gyerekek előtt. Óvodánk nevelőtestülete ebben az évben elkészítette és elfogadta az **óvoda etikai kódexét. Ez a dokumentum a Városmajori Óvodák összes alkalmazottjára érvényes, betartása kötelező.**

Az óvoda az érzelmi nevelés és szocializáció biztosításában tudja fejleszteni az erkölcsi tulajdonságokat. Az érzelmek folyamatos stimulálásával, és érzelmi átélés közben juthatnak el a gyerekek az erkölcsi értékek és normák betartásához.

Amikor a normák beépülnek a személyiségükbe lassan a lelkiismeret és bűntudat érzéseivel találkoznak. Fogadják el saját és mások véleményének különbözőségét. Amikor fontossá válik számukra a társaikkal való kapcsolat, működésbe lép a kölcsönös elfogadás, megértés, és mások megbecsülése.

A mások érzelmeinek elfogadása és felismerése után az önszabályozás, önkontroll folyamata – mely fejleszthető – elindul.

A gyermekek az önjutalmazás eszközeit megkeresve egyensúlyba kerüljenek önmagukkal, s az egészséges önértékeléssel egy harmonikusan fejlett felnőtté váljanak.

A különböző családi háttér, értékrendszer, kultúra, az eltérő szokások, műveltségű családok miatt fontos az együtt gondolkodás az óvoda és a családok között, hogy közös értékek mentén nevelhessük a gyermekeket.

Az óvodán belüli viselkedés szabályait minden intézménynek meg kell keresni.

Fontosabb szabályok:

- Érkezéskor és távozáskor köszönjenek a felnőtteknek és gyermekeknek
- Az eszközökre, játékokra vigyázzanak
- Tisztelettudóan beszéljenek a felnőttekkel és társaikkal
- Konfliktusokat meggyőzéssel és a tárgyalás eszközével oldják meg
- Baráti kapcsolatokat ápolják, de segítsenek egymásnak
- Adni nagyobb öröm, mint kapni
- Ne csúfolják egymást, fogadják el a másságot
- Az elesettek iránt részvétellel legyenek és segítsenek
- Az udvaron játék közben is tartsák be a szabályokat
- Az óvodát elhagyva az utcai viselkedés is kontroll alá kerüljön
- Közlekedési eszközön is halkán történjen a beszélgetés
- Kirándulás alkalmából is vigyázzanak a környezetükre
- Szándékosan ne tegyenek kárt a szabad – és épített környezetükben
- Múzeumba stb. fegyelmezetten viselkedjenek

Az erkölcsi neveléshez kapcsolva az óvodának a hazaszeretettel és szülőföld megismerésével is foglalkozni kell. A környezet megismerésén keresztül kerülhetnek a gyerekek közel az őket körbevevő világgal. A helyi adottságok adta lehetőségeket ki kell aknázni (táj, helyi nevezetességek, stb.), hogy a közvetlen kapcsolatban jusson el ezen értékek tisztelésére, megóvására.

Az óvoda ilyen tekintetben is értékhordozó és közvetítő szerepe nagyon fontos.

Magvető programunk a játékba ágyazott hagyományőrző tevékenységekkel ad változatos cselekedtetésen alapuló erkölcsi tapasztalatszerzésre lehetőséget.

Az óvoda, ill. az óvodapedagógus milyen módszertani lehetőségeket is vehet figyelembe?

- A *közösen keresett szabályok* a gyerekekkel mindig hatékonyabb, mint a felnőtt által kijelentett mondatok.
- Pedagógiai helyzetteremtéskor a *választás lehetőségét* kell felkínálni a gyerekeknek.
- *Morális szokásrendszer* kialakítása óvodán és csoporton belül.
- *Szabad játék* közben az erkölcsi helyzetek megbeszélése.
- A dráma játékok és varázsjátékok, mesék adta *lehetőségek* kihasználása.

Mit tehet a pedagógus?

- Az önértékelés képességét és igényét kell kialakítani.
- Az egymásra odafigyelés és segítségnyújtás lehetőségeit ismerje meg a gyermek.
- Az erkölcsi ítéletalkotás módjával, közléseivel találkozzon.
- Igazságtudat, annak kifejezési lehetőségei és szabályai.
- Az akarati fejlődés során késleltetni tudja szükségleteinek véghezvitelét, türelem fejlesztése.
- Önfegyelem, erőfeszítés a feladat elvégzésére.
- A tiltásokkal való megismerkedés.
- A kötelesség és kell - szükséges viselkedési formák elfogadása.
- A jó és rossz közötti különbségek érzékelése.
- Együttélés szabályainak betartása (köszönés, tisztelet...)
- Siker és kudarc feldolgozásának képessége.
- Egyénre szabott értékelés az egészséges önértékelést eredményezi.
- Verbális dicséretnek, elismerés közben a nonverbális eszközök használatának kiemelkedő szerepe.
- A szép és jó megszerettetése, tisztelete, megbecsülése.
- Empatikus érzések mozgatása.
- A konfliktushelyzetek megoldásának képessége.
- Csoport-tudat, mi-tudat erősítése (népi játékok...)

Az óvodapedagógus szerepe ebben a folyamatban nagyon lényeges. Hiszen az ő felelőssége, hogy mi történik az óvodában és mennyire tudja a lehetőségeket kiaknázni a morális nevelés eszközeiben.

A jellemformálás során a hitelesség sem elhanyagolható. A felnőtti minta, tükör is. Ha a szülő, ill. tágabb és szűkebb környezet nem úgy és azt teszi, ami elvárható, a gyerekek hamar reagálnak és e folyamatban rögtön más irányt vehetnek fel. Bár még kisiskolásoknál sincs rögzülve a morális viselkedés, de mint mindenmás, ezt a munkát is időben el kell kezdeni.

A gyermek számára az a rossz, amit a felnőtt tart rossznak, később érti csak meg, hogy mi miért van, és hogy az együttélés bizonyos szabályok betartása nélkül nem működik.

Az érzelmi intelligencia, erkölcsi viselkedés a boldogulás kulcsa.

V. / Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Értelmi fejlesztés

A gyermekek **természetes érdeklődésére, kíváncsiságára**, tevékenység vágyára építve megismertetjük őket a **társadalmi és a természeti környezettel**. Lehetőséget nyújtunk tapasztalatszerzésre, melyben megfigyelési, emlékezeti, és gondolkodási képességüket fejlesztjük.

Kognitív tevékenység alapozza meg a közvetlen tapasztalatszerzést és az ezzel kapcsolatos ismereteiket.

A heti témakörök projekt módszer szerinti feldolgozása segíti a gyermekeket abban, hogy a gyerekek a spontán szerzett tapasztalataikat különböző élethelyzetekben és tevékenységekben gyakorolják. A feldolgozandó témákat a gyermekek érdeklődéséhez és fejlettségi szintjéhez igazítjuk.

Feladatunk a gyermek **spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak**, ismereteinek **rendszerzése, bővítése**.

Az értelmi képességek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztése.

Magvető programunk a játékba ágyazott hagyományőrző tevékenységekkel ad változatos cselekedtetésen alapuló tapasztalatszerzésre is lehetőséget.

Óvónők feladata, hogy a gyermekeket játékuk, játékos cselekedtetésük során megfigyelje, és tapasztalatokat gyűjtsön róluk:

- Mivel játszik szívesen
- Mozgásfejlettségéről-nagymozgások, finommotorika
- Szem-kéz, szem-láb koordinációról
- Téri tájékozódásáról
- Testsémájáról

Megfigyeli:

- Mi érdekli, mivel foglalkozik a gyermek legszívesebben
- Milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik
- Értelmi funkciója milyen fokon áll

Tapasztalatokat gyűjt, milyen fokon áll a gyermekek

- Társas kapcsolatai társaival, felnőttekkel
- Beszédképessége, nyelvi kifejezőképessége, szókincse életkorának megfelelő –e, esetleg árnyaltabb

Mindezek a megfigyelések, tapasztalatok a gyermekek képességszintjének megállapítására szolgálnak, és ez a kiinduló alapjai az egyéni fejlesztési tervnek. Óvodánkban a gyermekek fejlődésének nyomon követése, megfigyelési szempontsora Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában fejlesztő programjának szempontsora alapján lett kidolgozva.

Óvodánkban a gyermekek egyéni fejlődését az óvodapedagógusok által készített feljegyzések rögzítik, dokumentumok szolgálják, és a gyermekek által készített rajzok, feladatlapok egészítik ki.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés egy komplex folyamat, hiszen valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható, átszövi az egész napot.

Kiemelkedően fontos, hogy a gyermekek egész nap folyamán beszélő környezettel, helyes mintaadással, a javítás elkerülésével történő szabályközvetítéssel találkozzon, és az egész óvodai nevelőmunkát áthassa. Törekszünk a szép magyar beszéd példaadására, ezért fontosnak tartjuk az óvónő mintaszerű, választékos beszédét, amely modell értékű a gyermek

számára. Javítgatással ne vegye el a gyermekek kedvét a beszédétől. Dicsérettel, biztatással bátorítsa a gátlásosabb gyerekeket, különösen figyeljen oda a beszédhibás, beszédgátlásos és beszédfejlődésben retardált gyermekekre. Szükség esetén szakemberrel segítségét kérjük.

Az anyanyelvi nevelésen keresztül **fejlődik beszédképességük.**

A jó beszédképesség a szóbeli kommunikáció eszköze, amelynek kialakításánál törekszünk a beszédkedv fenntartására, minden gyermek mondanivalójának meghallgatására, közlésvágyának kielégítésére, fejlesztjük beszédkifejező képességüket és aktív szókincsüket.

Anyanyelvi nevelésünk legfontosabb eszköze a népmese. Nyelvünk zeneisége, sajátos szókincse és észjárása beépül gyermekeink személyiségébe.

Az anyanyelv legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének, az emberek közti kommunikációnak. A beszéd szoros kapcsolatban áll a gondolkodással. Az anyanyelvi nevelés során tehát a gyermek gondolkodását is fejlesztjük. A jó kifejezőképességgel rendelkező gyermek jobb teljesítményt tud nyújtani.

A gyermek beszédét az otthoni nyelvi környezet határozza meg, kiindulópontunk tehát a környezet, a család megismerése. A fejlesztést a gyermek élményeihez kapcsolódó tapasztalatszerzéssel valósítjuk meg.

Feladatok az anyanyelvi nevelés során:

- Nyugodt, életszerű helyzetekben lehetőséget biztosítani minden gyermeknek, hogy az őt érdeklő foglalkoztató témáról beszéljen.
- A környezet mintamutató, szép beszéde ösztönzi a gyereket.
- Az óvónő megfelelő beszédstílusa, hanglejtése, dinamikája, hangsúlya, érthető, egyszerű és világos kifejező módja.
- A gyerekek szókincsének folyamatos bővítése, a beszédszínvonal emelése, nyelvi kifejezési eszközök variálása.
- A beszédmegértés követése, figyelése.
- A beszédtechnika fejlesztése, helyes kiejtés, nyelvi játékok alkalmazása.
- A gyermeki kérdések motiválása, megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása – a logopédussal konzultálva.

Gyermekeink jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen vesznek részt a különböző tevékenységekben,
- rendelkeznek problémafelismerő és megoldó képességgel,
- tudnak rövid ideig ugyanarra összpontosítani,
- képesek összefüggések felfedezésére,
- ismereteiket alkalmazni tudják a gyakorlatban,
- gondolataikat, élményeiket, mesét összefüggően el tudnak mondani.

9) Az óvodai nevelés tevékenységformái

A. Játék

Óvodai programunk szellemisége a játékot központba helyezi, mint a legfejlesztőbb tevékenységet, melynek során fejlődik a gyermek személyisége, értelmi képessége, mozgása.

Mert a játék az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, s a gyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A gyermek játéka a tanulás, a tanulás pedig maga a játék.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolja. Ezáltal válik a játék a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé. A gyermeki tanulás alapvető feladata a motiváció, ezért törekedni kell az óvodapedagógusoknak az élményszerzés biztosítására.

A játék a gyermekeink fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma ezért a mottónk lehet: „hagyd játszani a gyermeket”

A játéktevékenység fejlesztésének céljai:

- szabad, önkéntes, elmélyült játék biztosítása
- szeressen játszani, a játék tartalmának gazdagítása
- tudjon bekapcsolódni a gyermek a közös játékba
- a kreativitás fejlesztése

- egymás mellett játszásból, az egymással játszás elvezeti a gyereket a kreatív alkotó játékhöz, melynek során barátságok szövődnek, beleélik magukat társaik helyzetébe.
- gazdagítja érzelmi életét: a játék öröme során felerősödik beszédkedve, kommunikációs készsége.
- újszerű, korszerű játéksituációk megjelenítése a játékban
- mozgásos játékkal, társasjátékokkal a versenyszellem kialakítása
- fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke: énekes játékon, ábrázolási tevékenységek során és a mesék, versek által

Játék és a néphagyományőrzés:

A gyermekek mai játékeszközeit harmonikusan egészítik ki a népi játékeszközök: rongybabák, kavicsok, ágdarab, ízlésesen elkészített koronák, palástok és fátylak stb. Értékük abban rejlik, hogy természetes anyagból készültek, természeti környezetünkben fellelhetők.

Az óvónő feladatai a játéktevékenységgel kapcsolatosan

- megfelelő hely, idő, eszköz, különböző élményszerzési lehetőségek biztosítása
- megfelelő légkör megteremtése, magatartásával az életöröm kifejezője legyen
- biztosítsa a gyermekek személyiségi jogait
- személyes kapcsolat kialakítás egyénenként, érzelmi közelségével teremtsen meg a gyermek számára az elfogadást és az együttműködést
- ötletadás, tapintatos játékirányítás, érdeklődés, tapintatos konfliktuskezelés
- egyéni, differenciált fejlesztés

A játék tartalma

Gyakorló játék: kicsik játéka, tárgyhoz kötött ismétléses cselekvés, ritmikus mozgás, énerősítő szerepe van

- részképességben lemaradó nagyobb gyerekeknél alkalmazható, az ismétlés örömeiből táplálkozik

Szerepjáték: gyermekek valóságról alkotott képe tükröződik benne. Nagy szerepe van a tapasztalatszerzésben, játszva tanulásban, erkölcsi tulajdonságok kialakulásában, beszédkapcsolatok fejlődésében. Nagyobbaknál kialakul a tartós együttjátszás, az egyszerűbb szabályok betartása és a szerephez való kötődés.

Kialakulnak a vezéregyéniségek, hangadók, amely az "élettel együtt járó" konfliktushelyzeteket is teremthetnek. Önkéntes szerepvállalás a jellemző, maguk osztják ki a szerepeket, azonosulnak vele, saját szabályrendszert alakítanak ki, amelyet csak ők alkotnak és módosítanak. Erősödnek a fiú-lány szerepek, az életre való felkészülés kezdete.

Barkácsolás: játékkészítés, javítás, apró hibaelhárítás az óvónő irányításával.

Emléktárgyak készítése - karácsony, anyák napja, őszi vásár stb. Szerszámok használatának megtanítása, különböző technikákkal való ismerkedés.

Építő-konstruáló játék: összeállítás, szétszerelés: a valóság és a képzelet közelítése. Együtt gyűjtött természetes anyagok alkalmazásával. A játékban kezdeményező készségre, alkotó képzeletre, kreativitásra van szükség. Kiscsoportban rakosgatást, középső és nagycsoportban a szerepjáték részét képezi.

Szabályjátékok: A szabálytudat óvodás korban fokozatosan alakul. Verbális és mozgásos játéktevékenységek során a szabályok betartására való odafigyelés, siker és kudarc elviselésére ad lehetőséget.

Gyermekeink jellemzői óvodáskor végére:

- örömmel vesznek részt a játékban,
- betartják a játékszabályokat,
- tudnak egymáshoz alkalmazkodni, egymás ötleteit elfogadni,
- képesek élményeik eljátszására egyéni ötleteik alapján,
- ügyességi játékokban szívesen vesznek részt, elviselik a veszteséget.

B. A munka helye az óvodai életben:

Óvodai nevelőmunkánk szerves része a gyermekek munka jellegű tevékenysége.

Komplex módon a személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban hasonlóságot mutat. Különbség, hogy külső szükségletből motivált, felelősséggel jár, végeredménye hasznos, szükséges, amelyet a gyerekek tapasztalat útján fedeznek fel.

A munkajellegű tevékenységek célja:

- fokozatosan tapasztalja meg a gyermek az önkiszolgálás, majd a közösségért végzett munka eredményét, fontosságát.

- örömmel végzett aktív tevékenység legyen.
- a család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásai közelítsenek egymáshoz.
- a munka során a meglévő tapasztalatok erősítése, újakkal való bővítése.
- a munkavégzéséhez szükséges képességek, készségek fejlesztése, eszközhasználatban jártasság.
- erkölcsi tulajdonságok fejlesztése: kitartás, kötelesség, felelősség, önállóság, a munka eredményének megbecsülése
- Az önkiszolgálás és közösségért végzett munka jellegű tevékenységek során fejlődik gyermekeinkben a saját és mások munkájának megbecsülése.
- esztétikai örömforrás: a szépen, pontosan végzett munka eredménye
- közösségi kapcsolatok alakítása: munkamegosztás, együttvégzett munka, egymásra figyelés
- tapasztalják meg, hogy a munka rendszeresen ismétlődő tevékenység, újra és újra el kell végezni. Így lehetőség nyílik a kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság alakítására.
- munkavégzés közbeni kommunikáció fejlődik
- alakuljon ki a gyerekekben a munkavégzéshez szükséges attitűd.
- minden gyermek saját képességeinek megfelelően végezzen önállóan munkát /koruktól függetlenül/
- ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit
- adjunk lehetőséget a kreativitás - az egyéni elgondolások megvalósításának
- életre való felkészítés
- váljon a gyerekek számára természetessé, hogy mindenki dolgozik
- a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája
- a közösségi kapcsolatok és kötelességteljesítés eszköze.

A munkajellegű tevékenységek tartalma

Munkafajták:

Önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek: tisztálkodás, fogmosás, öltözés, vetkőzés. Étkezéssel kapcsolatos tevékenységek - evőeszközök odakészítése az asztalra /sorrendiség - mozzanatok megtanításával

A mindennapi élettel kapcsolatos tevékenységek:

- Alkalmi megbízatások teljesítése
- Segítés az óvoda pedagógusainak és más felnőtteknek.

Közösségért végzett munkák

- Naposi munka: étkezés előkészületeinek teendői, terítés, - étkezés utáni teendők, asztal leszedés
- Terem és udvarrendezésben való részvétel játékok, eszközök előkészítése, elrakása
- Alkalomszerű munkák ünnepi készülődések, díszítések megbízatások - spontán adódó teendők
- Heti játékrendezés, tisztogatás heti nagytakarítás
- Környezetünk növényeinek, akváriumban állatok gondozása, ápolása
- Folyamatos - az évszaknak megfelelő kerti munkák ültetés, átültetés, gyomirtás, öntözés, szüretelés, levéltakarítás, gyűjtőmunkák végzése

Az óvodapedagógus feladatai a munkajellegű tevékenységekben

A gyermeki munka az óvodapedagógustól:

- Tudatos pedagógiai szervezést
- Gyermekkel való együttműködést
- Folyamatos, konkrét, reális fejlesztő értékelést vár el.
- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve, képessége szerinti munkát végezzen.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységekhez szükséges megfelelő eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenységek elvégzéséhez.
- Tanítsa meg a gyerekeket az eszközök biztonságos, másokat nem veszélyeztető használatára.

- Személyes példájával - hozzáállásával - örömeivel motiválja a gyerekeket munkatevékenységre.
- Konkrét és reális, gyermekek saját magukhoz mért értékelésével erősítse a pozitív hozzáállást, eredményt.
- Anyanyelvi nevelés: munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, műveletek megnevezésével, tevékenységekhez kapcsolódó beszédhelyzetekben fejlődnek gyermekeink.

A munkára nevelés várható eredményei az óvodáskor végére

- a mindennapi élet tevékenységeit önállóan ellátja maga körül: öltözködés, tisztálkodás, étkezés, az általa használt játékeszközök rendben- és tisztántartása, épségének megőrzése
- önkéntes segítségnyújtás a felnőtteknek, és társaiknak
- önálló feladatmegoldás, és értékelés

C. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodáskorú gyermek tanulásának forrása a játék, melynek során megismeri környezetét. Az óvodáskorú tanulásnak spontán és a pedagógus által irányított mozzanatai vannak. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, több érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

Az óvodai tanulás elsődleges célja és feladatai

Célja: a gyerekek egyéni képességeihez igazodó személyiségfejlődés ütemének biztosítása.

- elsődleges cél az óvodás gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalataik bővítése, rendszerezése.
- Megfelelő testi fejlődés, állóképesség és mozgáskultúra elérése
- Megfelelő szociális érettség, alkalmazkodás a társakhoz és a közösséghez.

- Megfelelő beszédképesség kialakítása - mert ez a kommunikáció eszköze, megfelelő értelmi fejlettségi szint elérése, korának megfelelő tájékozottság. /ismeretanyag/
- Helyzetfelismerés, az ok – okozati összefüggések felismerésének képességének kialakítása, fejlesztése.
- Globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése.

Feladata:

A játékos tanulás - amely a gyermekek életkori sajátosságaira épít /a gyermekek tevékenységi vágya, természetes érdeklődése, eredményre törekvése, önállóságra törekvése/ és a gyermekek képességfejlesztését valósítja meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyakorlati problémamegoldás
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozáson megvalósuló játékos cselekvéses tanulás.
- Óvodapedagógusaink minden esetben építenek a gyermekek előzetes tapasztalataira és ismereteire.
- Az óvónők minden esetben a felfedezés lehetőségeire, és a kreativitás erősítésére törekszenek.

A tanulás feltétele: A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulási folyamat

Az óvodai tanulás folyamatos, a gyermekek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára és a játékos megismerés fejlesztő erejére építünk.

Tárgyilagosan, többoldalúan közvetítünk, és folyamatosan bővítjük ismereteiket, sokféle változatos tevékenységen keresztül.

Mozgással, cselekedtetéssel, szervezve irányítjuk a tanulást, biztosítjuk a sokoldalú érzékelést. Ezáltal fejlesztjük megismerő képességüket, gondolkodásukat, kreativitásukat, erkölcsi akarati tulajdonságaikat.

Azt várjuk, hogy a megismerési vágy az óvodáskor végére belső motivációvá alakul ebben a jól irányított tanulási folyamatban.

A fejlődés folyamatát nem kötjük merev időkerethez, természetes számunkra a gyermekek eltérő fejlődési üteméhez való alkalmazkodás.

Szeretetteljes, nyugodt, megértő légkört biztosítunk minden gyermek számára, amelyben nem a végeredmény, hanem a tevékenység a fontos.

A tanulás szervezése:

A képességek fejlesztését a közvetlen, sok érzékszervre ható tapasztalatok komplex feldolgozása során valósítjuk meg. A játékba integrált tanulással kihasználjuk a spontán adódó lehetőségeket.

A témakörök (projektek) csoportosítása környezeti és egészségnevelési eseményeihez kapcsolódnak.

Ezeket komplex szemlélettel, különböző megközelítések sorozatával, s más-más hangsúlyos terület kiemelésével dolgozzuk fel: kapcsolva hozzá a vonatkozó zenei, vizuális, irodalmi és matematikai és mozgásos játék lehetőségeit.

Egyes tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségeknél figyelembe vesszük:

A gyermekek egyéni fejlődési ütemét.

Az óvodai tanulási folyamatban az óvodapedagógus feladatai

- Tartsa szem előtt a gyerekek életkori sajátosságait, igazodjék a kognitív funkciók fokozatos fejlődéséhez, vegye figyelembe a gyermeki gondolkodásmód jellemzőit.
- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyerekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A gyermekek egyéni fejlettségi sajátosságait tartsa tiszteletben, vegye figyelembe az eddig elért értelmi fejlődés ütemét, szintjét, az adott tájékozottságot, a gyermek kifejezőkészségét. Motiválja a gyermeket, eszközökkel, vonzó célokkal, perspektívákkal.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

- Tehetséggondozás, felzárkóztatás / prevenció, korrekció /
- Cselekedtetéssel aktivizálja a jó feladatmegoldásra.
- Nyújtson stabil érzelmi bázist, amely a harmonikus együttműködés és a fejlődés alapja.

Gyermekeink jellemzői óvodáskor végére:

- képesek önállóan ítéletet alkotni, következtetni,
- feladattudattal rendelkeznek,
- aktívak a különböző problémahelyzetek megoldásában,
- nyitottak az új élmények befogadására,
- szándékos figyelmük legalább 10-15 percig tartós,
- gondolataikat képesek mondatokban kifejezni,
- képesek együttműködni társaikkal.

D. Verselés, mesélés

"A vers nem egyéb, mint az ének, vagy a tánc természetét követő, beszédforma"

/Berzsenyi Dániel/

A mese és a vers nemcsak szórakozást nyújt, hanem hagyományokat, értékeket közvetít a gyerekek érzelmi, értelmi, etikai, kommunikációs képességét is fejleszti.

Az irodalmi nevelés szorosan összefügg az anyanyelvi neveléssel, amely az óvodai élet minden mozzanatát átszövi, kapcsolatban áll a zenével és a mozgásos játékokkal is. A mindennapos mesélés a kisgyermek lelki egészségének elmaradhatatlan eleme, és szükséglete.

Irodalmi nevelés célja:

- mese-vers megszerettetése, örömszerzés
- igény kialakítása az irodalmi élményre
- a beszéd eszközként való használatának fejlesztése, és szókincsbővítés
- élményen alapuló beszédkedv felkeltése és fejlesztése
- a beszédmegértés képességének fejlesztése, szorongás, feszültség oldása

- a belső kép, fantázia fejlesztése
- az akusztikus és verbális emlékezet fejlesztése
- a mondanivaló árnyalt megfogalmazása, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása
- a gyermek gondolkodásának, figyelmének, képzeletének fejlesztése
- a könyvek szeretetére és helyes használatára való nevelés
- önkifejezés elősegítése a gyermekek saját mese és versalkotással, annak mozgással vagy ábrázolással való összekapcsolása.

Az óvónő feladatai

- a gyermek és óvónő közötti érzelmi kapcsolat
- a mese-vers feltételeinek biztosítása, derűs óvodai légkör
- esztétikus, jó minőségű eszközök beszerzése /könyvek, bábok, mini enciklopédiák/
- az óvónő sok verset és mesét ismerjen, gazdag irodalmi tárházzal rendelkezzen

Szervezési feladatok

- rendszeres, elalvás előtti mese
- a napközben adódó spontán lehetőségek kihasználása
- ünnepekhez kapcsolódó hangulati előkészítés, pl. verssel
- mesesarok, kezdeményezési helyzet, ismétlődő szokások, jelzések
- a csoportszobákban gyermekkönyvtár kialakítása

Az irodalmi anyag összeállításának szempontjai korcsoportoknak megfelelően

- könyvnézegetés beszélgetéssel, testközelben - leporellók
- rövid állatmesék egyszerű mondanivalóval
- mondóka és mesekiválasztás, amely mozgással kísérhető
- az új és az ismétlődő versek és mesék megfelelő aránya
- a vers kiválasztásának szempontjai: rövid, játékos, egyszerű, érthető legyen
- a vers és mese anyagát főleg a magyar irodalomból merítjük népi mondókákat, népmeséket választunk elsősorban

A népmeséknél a konfliktusokat nem a természetfeletti lények, hanem a hősök személyes ügyessége, leleményessége oldja meg.

A hőssel való azonosulás és esztétikai élményei révén bővülnek ismeretei.

Megerősítésre találnak a pozitív, valamint elítélésre, megvetésre a negatív emberi tulajdonságok: hűtlenség, gyávaság, irigység.

A mesében ugyanaz a képszerűség és szélsőség uralkodik, mint a gyermek érzelmeiben, gondolkodásában. A mese oldja a szorongást, a feldolgozatlan indulatokat, feszültségeket és belső kép teremtésére tanít.

- műmesék, tündérmesék, dramatikus népi játékok és drámajátékok
- klasszikus és modern, kortárs meséket, verseket is felhasználunk az irodalmi anyag összeállításánál
- gyermekszínház látogatásokat szervezünk a szülők bevonásával

A mesék és versek komplexen kapcsolódjanak más tanulási tevékenységek tartalmához, pl. évszakok, ünnepek, egyéb aktualitások.

Fontos, hogy a vers rímélése és szókincse játékos legyen, mert ez a kor, mint *Herman Alíz is utal rá:*

"A szavakkal való játéknak, a szavak muzsikájában való gyönyörködésnek, a szó és a hangzás szinte érzéki ízlelésének kora"

Mese- vers és a néphagyományörzés:

A népmesék, népi mondókák, szólások, közmondások, találós kérdések, rigmusok népszokások útján keletkeztek, és a szájhagyomány éltette. A népmeséink, népi mondókáink tükrözik az élő természet gyönyörű kifejezéseit, anyanyelvünk szimbolikus rendszerét. Mindezek a gyermekeink érzelmein keresztül épülnek be ízlésvilágukba és megalapozzák kulturális anyanyelvüket. Átélnék olyan érzelmeket, mint nemes küzdelem, öröm, siker vagy kudarc, veszély és megmenekülés. Olyan világba vezeti a gyermekeket, mely a hozzá közel álló szimbólumokkal leírható ősi világot jeleníti meg a maga szélsőségeivel, pontosan elkülönítve a jóságot a gonoszságtól.

Az irodalmi nevelés és fejlesztés várható eredményei:

- mese, vers megszerettetése, örömszerzés
- egyéni fejlettségüknek megfelelően maguk is szívesen beszélnek, verselnek, mesélnek
- szókincsük bővül
- szívesen hallgatják az óvónő előadását

- tudják idézni évszakokhoz, eseményekhez a tanult verseket, meséket
- beszédük nyelvtanilag is alakul, fejlődik
- nem vágnak egymás szavába
- saját kérdésüket, gondolatukat, válaszukat a témához kapcsolódóan képesek közölni
- tudják a főbb motívumokat idézni a szereplők megjelölésével, mesekönyv, képes illusztrációinak használatával képesek "olvasni" - saját vagy társaik szórakoztatására
- koruknak megfelelő színházi előadást képesek figyelemmel kísérni
- a színházi előadást a szereplők felidézésével elmesélni
- igénylik az újrachallgatást, felidézést
- kialakul bennük az irodalom szeretete, a könyv tisztelete

E. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

"Tegyük az óvodát valóban a ritmus birodalmává"

/Kodály Zoltán/

Az óvodai nevelés célja és feladatai a zenei nevelés területén:

A zenei nevelés: az ének, a zene, a tánc a művészeti nevelés egyik szűkebb területére, az esztétikai nevelésre tartozik. A zene akár a nyelv kulturális kincs, melyhez zenei anyanyelvünk: az énekes, hangszeres népzene, a népi gyermekjátékok, és a népszokásokon át vezet az út. A zene által kifejezhetjük, közvetíthetjük érzelmeinket. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, az esztétikai fogékonyságát fejleszti. Hatására a gyermek szeret énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgat zenét.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé tud válni, a felnőtt minta spontán utánzása által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a zenei nevelést minél korábban kezdeni /óvodában már a beszoktatás alatt ringató, táncoltató, tapsoltató/ szorongást old, kötődést elősegít

- a nap folyamán bármikor énekelhetnek az óvónők, így a gyerekek is követik ezt a példát, és számukra is természetessé válik az énekszó.
- zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése
- ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, zenei kedv fejlesztése
- mozgás és testtartás megalapozása, amelyet a gyermek mondókái, dalai kísérek
- énekes játékokban, közös zenélésen keresztül - közösségi élmények nyújtása
- ünnepekhez kapcsolódó szokások - néphagyományok ápolása
- a népi, a hagyományok, a műzenei és más népek dalainak, zenéjének megismerése
- zenehallgatási anyag megválasztásakor az óvónők figyelembe veszik a gyermekek nemzetiségi hovatartozását.

A felhasznált zenei anyag, az éneklési készség, a ritmus és hallásfejlesztés lehetőségei:

Kodály Zoltán útmutatási alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés hatékonyan valósítható programunkban. Így biztosíthatjuk az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

A korcsoportok dalanyagát a hangkészlet, a zenei nehézségi rend /ritmus, terjedelem/ és a szöveg tartalma alapján válogatjuk. Figyelembe vesszük: a csoport összetételét, a dalokhoz tartozó játékokat /mozdulat, térforma, szabályok/ évszakokhoz, ünnepekhez illő dalok.

Az énekes népi játékok és az igényesen választott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

Ének-zene és a néphagyományőrzés:

Régen az emberek a mindennapi munkájuk egyhangúságát sokszor énekléssel oldották fel: örömeiket, bánatukat is ekképpen fejezték ki. Nagyon gazdag zenei anyag öröklődött ránk:

- Mondókák: ölbevevős, cirógatós, lovagoltatók, kiszámolók, csúfolódók
- Dalos játékok: naphívogatók, esővárók, leánykérők, kapus játékok, ludas játékok, párválasztók.

- Óvodában játszható énekes népszokások: Lucázás, Pásztorjáték, Farsang, Pünkösddőlés
- Lehetőség nyílik a népi hangszerek megismerésére, készítésére: pl. köcsögduda, levélsíp, dióhéj pengető, furulya

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek –néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Az énekes gyermekjátékok mindennapi alkalmazásának lehetőségei, más műveltségi területekhez való csatolása.

A kezdeményezéseken, foglalkozásokon kívül, kötetlenül kihasználjuk a lehetőséget, sokat énekelünk, játszunk, nemcsak az óvónő, hanem a gyermekek kezdeményezése alapján is. A mindennapokban a gyermekdalok játéka örömteli élményt jelent.

- egy-egy tárgy, eszközmotiváló tényezővé válhat, éneket, mondókat felidézhet.
- a játékokon saját fantáziájuk szerint változtathatnak, improvizálhatnak.

A tavaszi-nyári hónapokban nagyobb terület /udvar/ felszabadultabb természetesebb mozgást eredményez. A naptári év különböző ünnepeivel kapcsolatos népszokásokat gyermekjátékok őrzik.

Az ének-zenének más műveltségi, nevelési ágakkal is fontos a kapcsolata.

A zenével, mondókával, énekkel, népi rigmusokkal - népi kifejezésekkel, szójátékokkal, rímekkel fejlesztjük az anyanyelvi nevelést. Kommunikációs helyzetekkel is érzelmeket fejezünk ki, gesztusok, mimikák, képességfejlesztésen túl személyiséget is gazdagít.

A művészeti tevékenységek területén a gyermek szép iránti fogékonysága fejlődik, az irodalom és az ének-zene élvezése közben. Az ének-zeneinevelés aszociális fejlődést is elősegíti, a közös játékokon keresztül erősíti az összetartozás érzését: a játékban társuk érintése, egymásra odafigyelés, közös tapsolás, szerepvállalás, tánc.

Szívesen, gyakran alkalmazzuk az éneklést, vagy a hangszeres játékot, ha a szöveg tartalmi kapcsolatot jelent az aktuális anyagfeldolgozással, /vers, ének/ vagy megfigyeléskor évszakokhoz kapcsolható, vagy ünnepi előkészületekhez, az adott énekes zenés anyag /környezet megismerése, irodalom/.

A zenehallgatás lehetőségei az óvodában:

A zenehallgatással célunk a bontakozó zenei ízlés formálása. A nap bármely szakaszában megszólalhat egy dal néhány gyermeknek, vagy egész csoportnak /szabad játék közben, ebéd előtt, alvás után/. A gyerekek is kérhetik az éneklést, furulyázást, ismerős dalaikat szívesen meghallgatják. A zenehallgatást az énekzenefoglalkozások, kezdeményezések bármely részébe beépíthetjük, de felhasználhatjuk az érdeklődés felkeltésére is, vagy befejezhetjük zenei bemutatással pihentetőül, vagy frissítőül.

Sokszor kapcsolódik más nevelés területekhez: hatásos motiváló eszköze: az irodalmi, vagy környezeti, vagy vizuális nevelésünknek.

Hangulatot keltünk, elősegítjük az érzelmi ráhangolódást. Örömről is kifejezzük, ünnepeket is köszönhetünk.

Fontos, hogy a napi zenehallgatás mindig örömteli élményt jelentsen a gyermekeknek.

Az alkotó játék, az udvari játék, a séta, a kirándulás, a várakozás is adhatja a keretet és a témát.

Forrai Katalin által kitűzött zenei feladatok elérése az óvodáskor végére:

- tudjanak mondókákat /életkoruknak megfelelő mennyiségben és minőségben arra egyenletesen járni és a megadott tempót tartani.
- ismerjenek népdalokat és műdalokat, egyet-egyét a szomszéd népek dalaiból is. Tudják szép szövegkiejtéssel is előadni. Legyen köztük párbeszéd és felelgetős is.
- dallam-motívumokat tudjanak visszaénekelni /egyéni is/ ritmus-motívumokat tudjanak visszatapsolni /egyéni is/
- halk, hangos, gyors, lassú fogalmát ismerjék, és helyesen alkalmazzák.
- a jól ismert dalokat ismerjék fel, kezdő és belső motívumról
- képesek legyenek folyamatos tempóban a dallambujtatásra
- tudjanak motívumokat visszaénekelni kitalált szöveggel és egyéni is.
- zörejek, általuk ismert hangszereket és egymás hangját ismerjék fel
- hallgassák figyelmesen, érdeklődve a hangszeren vagy énekelve előadott zenét

F. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

*"Oszd a szépséget, pazarold,
szótlanul, számolatlan
Hallgatsz, megszólít: nézd vagyok,
S végül mindenből rád ragyog
ezernyi árnyalatban".*

/Rainer Maria Rilke/

A vizuális nevelés önmagában is összetett sokszínű nevelési terület, mely az óvodai nevelés egészét áthatja. Az óvodai ábrázolás a képzőművészeti nevelés alapja: rajzolás, festés, mintázás, szobrászat, képalkotás, képek, tárgyak készítése, ezek díszítése, kézimunka, környezet alakítás, vizuális élmények, gondolatok ábrázolással való kifejezése. Az ábrázoló tevékenység ugyanúgy alaptevékenység, mint a játék.

A vizuális nevelés célja:

- A gyermekek érzelmeiket, gondolataikat, élményeiket képi, plasztikai formában is kifejezzék.
- ábrázolási ötleteiket szabadon megvalósíthassák
- sokoldalú térbeli tapasztalatokat szerezzenek, tér, forma, szín képzeteik gazdagodjanak
- kreativitásuk fejlődjön
- nyitottá váljanak az esztétikai élmények befogadására
- egyszerű munkafogások és eszközhasználatok képességének fejlesztése /különböző anyagok és technikák megismertetése/
- a térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- legyen igényük az alkotásra, kreatív önkifejezésre és az esztétikai élmények befogadására.

Az óvodapedagógus feladatai:

A feltételek biztosítása:

Megfelelő eszközök biztosítása /mennyiség, minőség/.

Megfelelő, állandó hely biztosítása az ábrázolási tevékenységhez, és az ezt segítő eszközöknek.

Nyugodt légkör biztosítása, elegendő idő /ameddig jólesik/ a nap bármely szakában biztosítva legyen a lehetőség az ábrázolási tevékenységhez, /a napirend által biztosított kereten belül/.

Az egész nap folyamán változatos eszközök lehetőségei biztosítása, a gyermekek pozitív ráhangolása, dicsérettel, biztatással, ötletadással.

Az udvaron is biztosítsuk a lehetőségeket az egész év folyamán /kréta, homok, hó/

A tevékenységek megszervezése

- kötetlen vagy kötött foglalkozási formában, lehetőleg komplex módon
- javasolt a mikrocsoportos foglalkozás
- hetente több alkalommal, de legalább egyszer középső és nagy csoportban kétszer javasolt
- az óvodapedagógus kísérelje figyelemmel a résztvevő gyermekeket, törekedjen arra, hogy előbb vagy utóbb mindenki bekapcsolódjon a tevékenységekbe
- a tevékenységek fokozatos egymásra épülésének megtervezése / életkori sajátosságok, előzetes ismeretek, tapasztalatok, eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével

Vizuális nevelés és a néphagyományok:

A tárgyi népművészet díszítő, szín-, és formavilága ma is követendő példa lehet az alkotó ember számára.

A vizuális tevékenységek tartalma kiegészülnek:

- Népi kismesterségek technikájával: sodrások, fonások, szövések, nemezelés, hímzés, agyagozás, játékkészítés (rongybaba, sátor, terményeszközök)
- Jeles napok „jelkép-készítő” technikáival: adventi koszorúkészítés, mézeskalács készítés, gyertyaöntés, fánk dagasztás, maszk készítése, tojásfestés, pünkösdi koszorúkészítés.
- Mutassuk meg a gyermekeknek a népviseleteket, népi díszítő motívumokat.
- Teremtsünk lehetőséget termények, természetes anyagok gyűjtésére.

Az ábrázoló tevékenység fejlődésének várható eredményei óvodáskor végére

- szívesen rajzoljon, fessen, gyurmázzon, tanulja meg az olló használatát
- sajátítsa el a helyes ceruzafogást /alakuljon ki a domináns kéz használata/
- ismerje az óvodában használatos technikai eszközöket /jártasság szintjén/
- megfelelő szín, alak és formaismerettel rendelkezzen, ezeket tudja variálni
- sémajazokban megfelelő szintet érjen el /emberábrázolás, ház, fa, stb./
- élményeiket elképzeléseiket képesek legyenek reprodukálni
- emlékezetből idézzenek fel képeket
- alakuljon ki művészi érdeklődésük
- tiszta, rendezett formában "alkossanak"
- vegyék észre környezetükben a szépet
- helyes testtartással ábrázoljanak

G./ Mozgás

"Az emberi test, testtartás elődeink életében is az egyén meghatározó jellemzője volt."

Mozgás a fejlődő gyermek természetes szükséglete, ugyanúgy, mint a játék. Óvodánkban egy szakvizsgázott gyógy-testnevelő segítségével végezzük a gyermekek mozgásfejlesztését.

Kiemel szerepet, és jelentőséget tulajdonítunk a sokmozgásos testnevelési játékoknak, amelyekben koncentráltan megtalálhatók mindazok a pszichológiai tulajdonságok, pszichoszomatikus képességek, melyek hatékony fejlesztői a gyermek személyiségének. Ezek a képességek és készségek a cselekvések sorozatában, vagy is a tevékenységekben fejlődnek. Az óvodai nevelés minden napján az egyén szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

A mozgásfejlesztés célja és feladata

- a gyermek természetes mozgásigényének kielégítése
- mozgáskészségének fejlesztése, és stabilizálása
- a testi képességek és az ellenálló képesség fejlesztése

- a szervezet erősítése /immunrendszer/
- differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, ritmusérzék, motorikus képességek fejlesztése /egyéni fejlődési ütemnek megfelelően/
- a testséma kialakítása /belső kép/
- helyes testtartás kialakítása
- térbeli, időbeli tájékozódás fejlesztése
- mozgáskoordináció alakítása /nagymozgások, finommotorika/
- pozitív személyiségjegyek erősítése /akarati élet/
- a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése: egészséges versenyszellem, öntudat, önértékelés, sikerélmény kialakítása
- pozitív én – kép, önkontroll érzelm szabályozás, szabályt követő társas viselkedés, együttműködés
- kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás fejlődésére
- versenyszellem és részvétel /közösségi érzés/
- a mozgás beépülése az egészséges életvitelbe /családi szemléletformálás, hétfégi programok szervezése
- prevenció, "ép testben ép lélek" - az életkori sajátosságok megfelelő fizikai fejlődés
- társakra való odafigyelés fejlesztése is kiemelt feladat: a társakkal való együttmozgás tapasztalataival megismeri én-határait, a másik gyermeket észleli, önfegyelem, alkalmazkodás és kooperáció képessége fejlődik.
- anyanyelvi nevelés: a konkrét mozgásos tapasztalatok beépülnek a gyermekek szókincsébe
- kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás fejlődésére
- korrekció a meglévő mozgáshibák korrigálására, javítása
- gyógytestnevelés pl.: dongaláb, túlsúlyosság, gyenge izomzat, megfelelő ortopéd szűrővel korrigálható

Mozgásformák: szabadidős, spontán, és szervezett

Mozgáslehetőségek megszervezése: alapja a játékos mozgás, amely történhet szabadban, tornateremben, és csoportszobában.

Minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a mozgásra az óvodai nevelés minden napján.

A mozgásfejlesztés tartalma:

Alapja a nagymozgások fejlesztése, /járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás különböző tempóban/

Gimnasztikai gyakorlatok

Egyensúly gyakorlatok /támasz, függés, gurulóátfordulás/

Szem-kéz koordináció gyakorlatok

Szem-láb koordináció gyakorlatok

Finommotorikát fejlesztő gyakorlatok

Mozgásfejlesztő játékok: szerep, utánzó, küzdő, szabály, futó, kidobó, versenyjátékok /egyéni és csoportos/

A mozgás és néphagyományőrzés:

A mozgásfejlesztés tartalma bővül a népi sportjátékok által nyújtotta lehetőségekkel.

A népi játékok típusai:

- eszközös- sport jellegű népi játékok
- Mozgásos-
 1. ölbeli gyermek játéka (arcsimogatók)
 2. ügyességi és erő játékok (pl.: kötélhúzás, versenyfutás)
 3. Fogócskák, vonulások, kapus játékok

A mozgásfejlesztés szervezeti formái:

Mozgáslehetőségek megszervezése: alapja a játékos mozgás, amely történhet szabadban, tornateremben, és csoportszobában.

Minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani a mozgásra az óvodai nevelés minden napján.

1) A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás

A gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának fejlesztő eszközei **napi 20 percben**.

2) A spontán játékban, azon belül a **szabad játékban** megjelenő mozgásos tevékenységeknek az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk.

Rendszeres szabad mozgás során törekszünk a gyermekeket a legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű változatos alkalmazására,

és törekszünk a szabad levegőn való mozgás kihasználására.

A mozgásos- játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül az erő, és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

Fontos szerepe van a helyes testtartáshoz szükséges izom egyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatásait.

Helye a napirendben: rugalmasan illeszkedik a csoport napirendjébe, minden nap.

3) A spontán, a szabad játék keretein belül végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik **az irányított mozgás tevékenységek**, amely a tornateremben, vagy az udvari gumitéglán, Csermely óvodában a tornaudvaron, kötelező foglalkozásokon keresztül valósul meg. Nagycsoportban hetente 2x, kis és középső csoportban heti 1x-i rendszerességgel.

Feltételek biztosítása:

Tárgyi:

Helyi adottságok maximális kihasználásával, változatos eszközök biztosításával, játékos mozgáslehetőségek alkalmazásával.

Udvari és csoportszobai mozgásfejlesztő berendezések folyamatos fejlesztése.

Személyi:

A pedagógusok megfelelő speciális képzettsége. Óvónői minta, empátias készség, sportszeretet, tudatos nevelői munka.

A helyszín-megválasztásának feltételei:

- balesetmentes környezet kiválasztása, kialakítása,
- megfelelő kézi-szerek, tornaszerek használata,
- higiénés szokások betartása: portalanítás, szellőztetés, lehetőségeknek megfelelő szabad levegő,
- különböző minőségű talajok biztosítása: gumitégla, füves rész, fás-dombos terület, rézsű kihasználása

A foglalkozások szerkezeti felépítése:

- rendgyakorlatok
- gimnasztikai gyakorlatok változatos kéziszerekkel - főgyakorlatok, kiegészítő gyakorlatok
- mozgásos játékok

Az óvodapedagógus feladatai a játékos mozgás megszervezésében:

- minden nap legyen játékos mozgás, szervezetten és spontán, amely rugalmasan beépül a napirendbe (a pedagógusok által összeállított játékgyűjtemény felhasználásával),
- a mozgásintenzitás fokozatos és fokozott terheléssel járjon,
- a mozgásos játékokat szabadidős tevékenység alatt tanulják meg, illetve a foglalkozásokon tanult mozgásokat a szabadidőben is gyakorolják.
- a mozgás épüljön be az életmódba (családi sportnap, sportrendezvények)
- minél több mozgás szerveződjön a szabadban és a tevékenységekben
- az óvodai életben kiemelt helyen kell szerepeljen a sport, a mozgás (prevenció hangsúlyosságával).

Kiemelt figyelmet igénylő:

- **Különleges bánásmódot igénylő** gyermekekre vonatkozó feladatok:
- A meglévő képességeikre alapozva, mozgékonyaságukra építve mozgáskoordinációjukat fejlesztjük, növeljük állóképességüket az óvoda adta lehetőségekkel.
- **Kiemelten tehetséges** gyermekekre vonatkozó feladatok:
- Az átlag feletti teljesítményre képes gyermekeket differenciált feladatadással speciálisan fejlesztjük.

Gyermekeink jellemzői óvodáskor végére:

- mozgásuk összerendezett, biztonságos,
- tudják irányítani mozgásukat, tudnak ütemtartással járni,
- tudnak labdát feldobni, elkapni, rúgni, gurítani,
- tudnak bújni, kúszni, csúszni,
- függésben elbírók saját súlyukat,
- betartják a szabályokat az egyéni és a csoportjátékokban,
- élvezik a mozgást.

H. A külső világ tevékeny megismerése (környezeti és matematikai ismeretek)

"Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel egy-egy bokor, nevét és virágát is tudom"

/Radnóti

Miklós/

Környezeti nevelésünk célja és feladata:

- Sokféle tapasztalatszerzés a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezetről.
- Célunk, hogy miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatokat szerezzen, amely segíti a környezetében való biztonságos eligazodást életkorának megfelelően. Ismerje meg szülőföldjét, legyen fogékony a hazai táj szépségeire. Ismerje a néphagyományokat, legyen fontos számára a család és tanulja meg a haza szeretetét és védelmét.
- Nem kész ismeretnyújtás a cél, hanem azt segítjük elő, hogy a gyermek képes legyen önálló véleményalkotásra.
- lehetőséget biztosítunk, hogy minél több érzékszervvel tapasztalhassanak.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás megalapozására, alakítására.
- A környezetismereti neveléssel alakítjuk ki a gyermekekben kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedési formákat, az érzelmi és erkölcsi viszonyokat. Általa közvetítjük az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit, hagyományait.
- a környezet tevékeny megismerése során szem előtt tartjuk más foglalkozási területekkel való kapcsolatát. Matematikai tartalmú tapasztalatokra, ismeretekre is szert tesz a gyermek. Alkalom nyílik megláttatni mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, így alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségi szemlélete.
- családi programok szervezése /közös kirándulások, múzeumlátogatások, gyermekprogramok.

Néphagyományőrzés: Az emberiség régen szinte együtt lélegzett környezetével, a legfontosabb törvényszerűségeket a természetből merítette.

A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi és családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerésére, és tapasztalatszerzésére kiemelten lehetőséget biztosítunk.

A természet az ember és a hagyomány szoros kapcsolatban vannak egymással. Ezt a kapcsolatot sok tevékenység őrzi:

- Évszakok változásaiból fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatok, melyek egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódnak.
- Időjárás változásaihoz kapcsolódó környezetalakító munkák: palántázás, vetések.
- Évszakoz kapcsolódó termények, termések, gyógynövények gyűjtése.
- Környezet és tájmegismerő séták szervezése.

Anyanyelvi nevelés: spontán és irányított beszélgetés során fejlődik verbális kifejezőkészségük. A megtapasztaláson alapuló információszerzés során gyarapodik aktív és passzív szókinccse,

A környezeti tevékenység megismerésének tartalma

- figyelembe vesszük a helyi adottságokat, a csoportok eddigi tapasztalatait, gondolkodási fejlettségi szintjét.

- Figyelembe vesszük a témakörök összefüggéseit, /pl. irodalom, ének-zene, matematika/ olyan témaköröket állítunk össze, amelyeknél a gyermekek tevékeny együttműködésére van szükség.
- A környezettel és természettel kapcsolatos információkat, tapasztalatokat a foglalkozások keretén belül igyekszünk feldolgozni.

- figyelembe vesszük a témakörök összefüggéseit /pl. irodalom, ének-zene, matematika/ olyan témaköröket állítunk össze, amelyeknél a gyermekek tevékeny együttműködésére van szükség.

- fokozatosan nehezedő tevékenységeket tervezünk /séta, kis-kirándulás, nagyobb távolságok, terepkülönbségek/

- korcsoportonként bővítjük a gyermekek ismeretanyagait:

"Gondolkodtasson és egy lépéssel előzze meg a gyermekek fejlettségi szintjét, és biztos tudását" /Piaget/

- az élő és élettelen természet megismerése, évszakok, állatok, növények és ezzel kapcsolatos érdeklődésük ébrentartása
- saját testük megismerése, érzékszerveik felhasználása az ismeretszerzésben /testséma ismeret/
- a közlekedés, foglalkozások, napszakok megismerése
- matematikai megismerések a környezetből a tárgyak válogatásával, pl. tulajdonságuk szerint, számosságuk és formájuk szerint
- az óvoda környezetének megismerése /mikro- makro környezet/
- nemzeti értékeink megismertetése óvodás szinten, a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés kialakítása óvodás szinten. Néphagyományaink megismerése, a kultúránk értékeit megtanulja szeretni, védeni.

"Természettudományos" gyermekkönyvtár kialakítása

A Média információjának tudatos, pozitív felhasználása

Környezetvédelem - természetszeretet /óvodánk kiemelt feladatának tekinti/ a gyermekek védjék az élő környezetet, gondozzák és gondoskodjanak életfeltételeikről.

- Óvodánk a fenntartható fejlődés érdekében nagy hangsúlyt helyez a környezettudatos magatartás megalapozására, alakítására.
- Motiváljuk a gyermekeket a természet védelmére, szeretetére, az élő környezet gondozására, védelmére.
- Példamutatással ösztönözzük őket az egészséges életmódra /helyes táplálkozással, sok gyümölcsfogyasztással, rendszeres testmozgással/
- Óvodánk kiemelt feladatának tekinti a természet szeretetét, ezért kihangsúlyozzuk, hogy minden élőlénynek joga van az élethez /még az apró rovaroknak is/
- A környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítására, a természet védelmére neveljük őket. /erdőben, kertekben, parkokban virágot szedni, ágat letörni nem szabad./
- Tapasztaláson alapuló kreatív környezeti nevelés során megfigyeljük az évszakok, időjárás változásait közvetlen környezetünkben. /udvarunk, megszokott kirándulóhelyeink, pl. Normafa, Széchenyi-hegy, Harangvölgy/

A természet mélyebb megismerésével és védelmével kapcsolatos jeles napokat is megünnepelünk, mint hagyományőrzést: Állatok Világnapja, Víz Napja, Föld

Napja, Madarak-Fák Napja, Környezetvédelmi Világnap. Óvodánk tagja a Zöld Szív Természetvédő Ifjúsági Mozgalomnak, Körlánc Egyesületnek, Madártani Egyesületnek.

A környezeti nevelés várható eredményei az óvodáskor végére

- a gyermek tudja a személyi adatait
- hasonlítsa össze mennyiségeket /több, kevesebb, hosszabb, rövidebb, magasabb stb.
- szóincse megfelelő legyen a környezetében látottak, tapasztaltak elmondásához
- keresse meg a térbeli viszonyok irányait
- tudjon tárgyakat szétválogatni meghatározott szempontok alapján
- másoljon alakzatokat síkban, érzékelje a teret /közel, távol/
- nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit
- tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat
- ismerje néhány környezetében lévő épület funkcióját /iskola, orvosi rendelő stb./
- nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány szabályát
- ismerje a színeket, színárnyalatokat
- helyezze főbb csoportjaikba az élőlényeket / ember, állat, növény/
- vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységben / téli madárvédelem/
- szeresse a szépet, a természetet legyen ismerete a természetvédelemről
- alakuljon ki a hazaszeretet érzésének csirája
- legyen fogékony a környezettudatos életmódra
- ismerje fel az ok-okozati összefüggéseket

I./ Az óvoda hagyományos ünnepei

Néphagyományaink

Óvodánk nevelőtestülete már a 90-es évektől elkötelezett híve a néphagyományoknak.

A néphagyományőrző tevékenységeket három csoportra oszthatjuk:

- mindennapok népszokásőrző tevékenységei: földhöz, természethez és a természetes anyagokhoz való kötődést állítják előtérbe
- jeles napok: Karácsony, Farsang, Húsvét, Pünkösd és a hétköznapi népszokásőrző tevékenységek
- népi kultúra szellemi, tárgyi alkotásai

A gyermekek évről-évre örömmel vesznek részt, a jeles napokat megelőző készülődésekben. Számukra az ünnepnap a várva-várt nap, az ünnepi dekoráció és a felnőttek magatartása, készülődése jelenti a hitelességet. A közös élmény pozitív érzelmeket hív elő népünk hagyományai és kultúrája iránt. Átélik az ünnep hangulatát, a bensőséges összetartozás élményét, és a gyermekek személyiségfejlődését gazdagítja és megalapozza a hazaszeretet kialakulását.

Néphagyományőrző szemléletű óvodai nevelésről csakis abban az esetben beszélhetünk, ha a néphagyományok áthatják az egész nevelésünk folyamatát, és a mindennapi csoportéletben is jelen van.

A néphagyományőrzésbe ágyazódó gyermeki tevékenységformák:

- játék
- mozgás
- külső világ tevékeny megismerése
- esztétikai tevékenységek

Óvodánkban minden néphagyományőrző tevékenység az évkörhöz kapcsolódik:

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
Ősz <i>Szeptember Szent Mihály hava „Tessék, tessék, jó portéka!”</i>	8. Mária	Kisasszony napja: dióverés kezdete	• Diógyűjtés	mindenki	- a természet kincsei: nád, virágszirom, virágmag, kukorica-cső, kukoricacsuhé, falevelek, termések, (gesztenye, mogyoró, makk)	- babakészítés rongybaba, gyapjúbaba, kukoricacsuhé baba (csutkababa), gesztenye babák, figurák	A
	29. Mihály	Állatok visszahajtásának és a pásztorok napja	• Mihály-napi – Őszi vásár Portékák készítése	mindenki			K
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<p>Régi ovisok visszaszoktatása, új ovisok befogadása</p> <p><u>Ilyen vagyok én! Testünk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - magasság mérés (jelöljük a csoportba járó gyerekek magasságát magasságmérőn), - testsúly mérés, - tükörben való megfigyelések, játékok, - öltöztető-baba készítése, - egymás megfigyelése, megismerése, jelünk, nevünk. <p><u>Őszi megfigyelések:</u></p> <p>időjárás, öltözködés, színek</p>						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
Október Mindszent hava „Szőlődombon szüretelnek...”	4. Ferenc	Assisi Szent Ferenc napja – Állatok Világnapja	• Állatokkal kapcsolatos tevékenységek	mindenki	- őszi zöldségek, gyümölcsök: csipkebogyó, dió, alma, szilva, szőlő, körte, birsalma, répa, zeller, cékla, torma	- népi hangszer készítése: csutkamuzsika, dióhéjból ciripelő, szalmasípok, köcsögduda, fűzfa síp	A
	20. Vendel	Szüret kezdete	• Szőlő-, almaszüret	mindenki	- kirándulások alkalmával az erdő terméseinek begyűjtése		A
	21. Orsolya	Kerti betakarítás kezdete	• Gyógynövények szüretelése, szárításuk csoportban	mindenki			A
	23. János	Lámpagyújtás napja (rövidülnek a nappalok)	• Töklámpás faragása	mindenki			A
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<u>Tematikus hetek:</u> <u>Állatok hete</u> (október első vagy második hete) - kirándulás tanyára, vadsparkba, állatkertbe (közlekedés) - vadon élő és házi állataink - állatok, madarak készülődése a télre Piac, zöldségbolt látogatás (közlekedés) Csalamádé készítés télire (káposzta, uborka, hagyma, sárgarépa, torma, stb.) Befőtt télire – almából <u>Őszi megfigyelések:</u> időjárás, öltözködés, színek						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
<i>November</i> <i>Szent András hava</i> <i>„Kajlán lép a liba lába.”</i>	11. Márton	Liba napok	<ul style="list-style-type: none"> Lámpással, tűzgyújtással, Márton lovag legendájával készülünk, libás játékokat játszunk 	mindenki	- fűzfa-, mogyoróvessző (Márton vessző), termések, levelek	- szövés, fonás, tollfosztás, gyöngyfüzés, kenyérsütés (Erzsébet napkor)	K
	19. Erzsébet	Időjóslo nap (Lányok védőszentje)	<ul style="list-style-type: none"> Kenyérsütés, káposzta eltevés 	mindenki			E
	25. Katalin	Időjóslo nap Advent kezdete	<ul style="list-style-type: none"> Gyümölcság hajtatása Karácsonyra (kizöldülése párvasztást jelent) 	mindenki			A
	30. András	Disznóvágás kezdete	Koszorú és Adventi kalendárium készítése	mindenki			A
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<p><u>Tematikus hetek:</u> <u>Egészség hét</u> (november harmadik v. negyedik hete) - egészséges ételek készítése, kóstolása, gyógynövények felhasználása (teakészítés); - testmozgás fontossága; - testrészeink (megnevezésük; tükörben való megfigyelés, játékok; arc mimika; grimasz; arckifejezések tükörben, játékok, stb.)</p> <p><u>Őszi megfigyelések:</u> időjárás, öltözködés, színek</p>						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
Tél <i>December</i> <i>Karácsony hava</i> <i>„Luca, Luca, kitty-kotty...”</i>	4. Borbála	Borbála-ág hajtatása	<ul style="list-style-type: none">Cseresznyeág hajtatásaKarácsonyra (kizöldülése közeli párválasztást jelent)	mindenki		mézeskalácsosság, mézeskalács készítés, gyertyamártás, tekerés (méhviasz), adventi koszorú készítés	K
	6. Miklós	Szent Miklós napja	<ul style="list-style-type: none">Mikulás-játék	mindenki			K
	7.	Méhészek, mézeskalácsosság napja	Adventi készülődés, sütögetés, kézműveskedés	mindenki			A
	13. Luca	Luca napi búza elvetése	<ul style="list-style-type: none">Lucázás, regölés, kotyolás – népi játék	mindenki			K
	December 3. hete	Karácsonyi ünnepkör	Betlehemezés, pásztorjáték	mindenki			K
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<u>Téli megfigyelések:</u> időjárás, öltözködés, színek Postára látogatás, levélfeladás (közlekedés) <u>A család:</u> együtt a család, családtagok, lakóhely, otthon Luca búza ültetése (termésjósoló) Karácsony az óvodában, hagyományaink éltetése: egész dió osztása (egészség jóslás), egy egész alma szétosztása (összetartozás), fokhagyma mézzel kóstolás (egészségvédelem), égő gyertya körbeadása (jókívánságok)						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
<i>Január</i> <i>Boldogasszony hava</i> <i>„Új esztendő, vígság szerző...”</i>	1.	Újév – szerencsevarázsló nap	• Jókívánságok kántálása, köszöntése Újév	nagyok	tobozok, fenyőág, örökzöld, bogyók, száraz ágak, fakérgék	madáretetők készítése, barkácsolása	A
	6.	Vízkereszt	• Házszenelés szokása	mindenki			K
	18. Piroska	Időjósító nap „Ha Piroska napján fagy, negyven napig el nem hagy!”	• Időjárás megfigyelése	mindenki			E
	20. Sebestyén	Tavaszkedő nap, fák ébredése	• Kirándulás, séta az erdőben	mindenki			K
	22. Vince	Termésjósító nap „Hogyha szépen fénylik Vince, megtelik borral a pince!”		nagyok			E
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<u>Tematikus hetek:</u> <u>Madarak hete</u> (jan. közepe) - madarak élete télen, madárfajták, életmódjuk - madáretető készítés, - madáretetés - tartós fagyoktól, változatos vizuális tevékenységek a témára <u>Az idő</u> - év, évszakok, hónapok, napok (hét), óra, perc, napszakok <u>A tél örömei</u> - időjárás megfigyelése: zúzmara, hó, jég, - téli öltözködés - szánkózás, hógolyózás, hóember építése						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
<i>Február Böjtelő hava „A...A...A...a farsangi napokra...”</i>	2.	Medvehiedelmek (időjóslo nap: ha meglátja az árnyékát, visszabújik –hosszú lesz a tél)		mindenki		álarc, kiszebáb, kereplők, zajkeltők készítése	K
	6. Dorottya	Farsangoló nap	<ul style="list-style-type: none"> Farsang, télbúcsúztatás, farsangi csúfolódók 				E
	14. Bálint	Termésjóslo nap, facsemete ültetés	<ul style="list-style-type: none"> Facsemete ültetése 				E
	19. Zsuzsanna	Pacsirta megszólalása	<ul style="list-style-type: none"> Kirándulás pacsirtanéző, megszólalásának, reptének megfigyelése 	mindenki			A
	24. Mátyás	Időjóslo nap: jégtörő, tél hatalmát megtörő, a madaraknak ő osztja ki a sípokat	Jeges játékok	mindenki			A
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<p><u>Tematikus hét:</u> <u>Medve hét</u> (febr. első hete) - medvebarlang készítés, a népi hiedelem megismerése (időjárás jóslás) megfigyelése, medveparkba látogatás, a medve életmódja, saját játék: medvék behozatala, változatos vizuális tevékenységek a témára</p> <p><u>Vízkeresztől - Hamvazó szerdáig:</u> Farsangolás, télüzés Lehetőségek: álarcos alakoskodás, jelmezbe bújás (táncolás, éneklés, evés-ivás), kiszézés (kiszebáb úsztatása, égetése), a rossz dolgok kiseprűzése (seprű bábra tűzdelt fogadalmak)</p>						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
Tavaszi <i>Március</i> <i>Böjtmás hava</i> <i>„Beültettem a kiskertemet a tavasszal...”</i>	4. Kázmér	Méhek kiengedésének napja	<ul style="list-style-type: none"> Méhek munkája; Hogyan készül a méz? Méhecske készítés Virágmag vetése 	mindenki	gyümölcsfák, aranyeső ág (hajtás a csoportban) fűzfavessző	kerti munkák, veteményezések, növényekből játék készítés, fűzfából, bodzából kosárfonás	A
	12. Gergely	Gergely-járás:	<ul style="list-style-type: none"> Csákó készítés Iskolába való verbuválás, dobbal, zászlóval, katonának felöltözve 	nagyok			A
	15.	Nemzeti Ünnepe	Nemzeti hovatartozásunk érzésének erősítése, pl.: kirándulás a Kossuth szoborhoz, megemlékezés	mindenki			K
	18-19-20. Sándor, József, Benedek	Időjós napok „...zsákban hozzák a meleget!”	<ul style="list-style-type: none"> Tavaszi megfigyelések 	mindenki			A
	22.	Víz világnapja	<ul style="list-style-type: none"> Vizes játékok, vízhez kirándulás 	mindenki			K
	24. Gábor	Veteményezések, vetések kezdetének napja	<ul style="list-style-type: none"> Tavaszi hajtások, csíráztatás, palántázás 	nagyok			A

Magvető pedagógiai program

	25.	Gyümölcsoltó Boldogasszony napja	Fák kezdete	beoltásának	.		E
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<p>Tavaszcserzés, természet éledése, kor tavaszi virágaink (hóvirág, kankalin, ibolya, téltemető, stb.), rügyfakadás megfigyelése az óvoda kertjében, környezetünkben, séták, kirándulások alkalmával (közlekedés)</p> <p><u>Tematikus hét:</u> <u>Víz hete</u> (március 22. előtti vagy utáni hét)</p> <ul style="list-style-type: none"> - a vízkészlet védelme, a természetvédelem fontosságának tudatosítása - a víztakarékos magatartás, a felelősségtudat kialakítása - játékok, megfigyelések a vízzel, kirándulás víz mellé, Darázs forrás kitakarítása, vízi közlekedés stb. 						

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor- csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
----------------------	-------	--	---------------------------	-----------------	------------------	--------------------	---

Magvető pedagógiai program

<i>Április</i> <i>Szent György</i> <i>hava</i> <i>„Ákom-bákom</i> <i>berkenye, szagos</i> <i>húsvét</i> <i>reggele...”</i>	22.	Föld napja	<ul style="list-style-type: none"> • Játékos Föld napi, környezeti vetélkedő • Kertünk szépítése, ültetések a Csermely Óvodában 	mindenki	- hagymahéjat tojásfestéshez - pitypangot koszorú fonáshoz, karkötő készítéshez	tojásfestés, díszítés (írókázás, berzselés stb.)	A
	24. György	1. Szent György napján hajtják ki a jószágot a legelőre, 2. Időjósító nap (e napon hulló eső aranyat ér) 3. Sárkányölő Szent György e napon szabadítja ki a királylányt a sárkány fogságából	<ul style="list-style-type: none"> • Népi mesterségek megismerése • Sárkány készítése; a történet dramatizálása 	mindenki			A
	Húsvét (március vége, április közepe)	Húsvéti ünnepkör: Húsvétra készülődés a a néphagyomány tükrében	<ul style="list-style-type: none"> • Húsvéti tojásfestés • Tojáskeresés a kertben • Locsolkodás • „Komatálazás” 	szülőkkel együtt mindenki			K
	Fehér-vasárnap	A Húsvétot követő vasárnap, a „komálás”, „komatálküldés”, „mátkálás” napja, a keresztszülők kiszemelésének ideje		középsősök, nagyok			A

<p>Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások</p>	<p><u>Tematikus hét:</u> <u>Föld hete</u> (április 22. előtti vagy utáni hét) - a bolygónk környezeti állapotromlásának megállítására ösztönzés, figyelemfelhívás - szeretessük meg a gyerekekkel a kerti munkát, ültetések az óvoda kertjében - Ültess fát, virágot! - játékos környezeti vetélkedő (Városmajor Óvoda)</p> <p>Pásztor, kanász, juhász munkájának megismerése játékokon keresztül</p> <p><u>Tavaszi megfigyelések:</u> időjárás, öltözködés, környezet, színek</p> <p><u>Húsvét hetében:</u> Családi kézműves délelőtt</p> <p><u>Tavaszi megfigyelések:</u> - költöző madaraink hazatérnek: gólya, fecske - előbújó, felébredő állatok megfigyelése: rovarok, bogarak - színek</p>
--	---

Magvető pedagógiai program

Évszakok, hónapok	Dátum	Jeles, napok, zöld napok, néphagyományok	Gyermekek tevékenysége	Kor-csoport	Mit gyűjthetünk?	A hónap mestersége	Ajánlott (A), kötelező (K), említhető (E)
<p><i>Május</i> <i>Pünkösöd hava</i> <i>„Mi van ma? Mi van ma? Piros Pünkösöd napja!”</i></p>	1.	Májusfa állítás	<ul style="list-style-type: none"> • Májusfa készítése, állítása 	mindenki		szalagok készítése, csomózása a fára	A
	Május első vasárnapja	Anyák napja: édesanyák, nagymamák köszöntése	<ul style="list-style-type: none"> • Édesanyák, nagymamák köszöntése, énekkel, verssel, virággal, saját készítésű ajándékkal, ünnepség keretében (az édesanyák iránt érzett szeretet, tisztelet erősítése) 	mindenki			K
	Május 2. vagy 3. hete	Nagyi hét	<ul style="list-style-type: none"> • Közös délelőtt a nagyszülőkkel 	mindenki			A
	4. Flórián	Tűzoltók, kéményseprők, kovácsok védőszentje	<ul style="list-style-type: none"> • Tűzoltóság meglátogatása 	mindenki			A
	10.	Madarak és fák napja	<ul style="list-style-type: none"> • A gyerekek figyelmének felhívása játékokkal: az erdő, mező pusztulásának megállítására, a fák és madarak természetes élőhelyének megóvására 	mindenki	<ul style="list-style-type: none"> - virágszirmok gyűjtése, - korai cseresznye szedése, - hársfa-, bodzavirág szedése - szörp készítése 		K
	12-13-14. Pongrác,	Időjóslo napok (Fagyosszentek)					E

Magvető pedagógiai program

	Szervác, Bonifác						
	Pünkösöd	Húsvét utáni 7. vasárnap; Pünkösdi királyné-járás	Tagóvodánkban hagyományos énekes, verses népi játékkal ünneplik (király és királyné választás, pünkösdi királyné járás énekkel, jókívánságokkal)	mindenki			A+K
	Május utolsó vasárnapja	Gyermeknap	Vetélkedők, népi játékok, fagyizás, kirándulások a gyerekek kedvében járva	mindenki		- sárkányok készítése, díszítése, eregetése; - szövések, fonások	K
	Május vége, június eleje	Évzáró, nagycsoportosok búcsúztatója	Évzáró műsorral készülünk a családoknak (mese, vers, ének), és búcsú a nagyoktól, versekkel, dalokkal, ajándékokkal, lufi eresztéssel az iskolába készülő gyerekeknek	mindenki			K
Hónaphoz kapcsolható egyéb tevékenységek, foglalkozások	<p><u>Nagyi hét:</u> (anyák napja környékén)</p> <ul style="list-style-type: none"> - közös délelőtt a nagyszülőkkel - együtt játszás, mesélés, éneklés, kézműveskedés, sütögetés stb. (mindez lehet régi és új) <p><u>Szakmák, foglalkozások megismerése:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - erősítjük az emberi munkák elismerését és a pozitív erkölcsi tulajdonságokat <p><u>Tematikus hét:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - madarakkal és fákkal kapcsolatos játékos feladatok, tevékenységek; - megfigyelések kirándulásokon (közlekedés) 						

- Alkalmanként színház, bábszínház látogatást szervezünk.

Természetóvó jeles napjaink:

A „zöld jeles napok” megünneplése nem egy nap alatt történik óvodánkban, hanem egy héten át nyújtunk a gyermekeknek élményt, sokféle tevékenységet és tapasztalásra lehetőséget.

Minden évben ugyanakkor és ugyanúgy készülődünk ezekre az ünnepekre.

Az újraélés vágya motiválja a gyerekeket. A nagyobbak már a készülődés során felidéznek emlékeiket.

A gyermek nyitottságára építve óvodánk segítse elő, hogy a gyermek tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó, szépre és jóra. Tisztelje és becsülje azt. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja.

Zöld jeles nap	Dátum	Család
Állatok Világnapja	Október 4. és megelőző hete	
Víz Világnapja	Március 22. és megelőző hete	
Föld Napja	Április 22. és megelőző hete	Családi ültetés és játékos programok
Madarak, fák napja	Május 10. és megelőző hete	Közös kirándulás a családokkal
Környezetvédelmi Világnap	Június 5.	

Óvodánk ez irányú törekvéseit (a zöld jeles napokat, és a néphagyományőrzést) a családok is támogatják, mind anyagilag, mind tetteikben, ezzel biztosítva a gyermekeknek az élményekben gazdag óvodai életet. Ezek megvalósítása állandó és napi kapcsolat fenntartását igényli az óvoda és a családok között, és ennek megvalósulására rendkívül törekszünk.

Nemzeti ünnepünk

- Március 15.

- az óvodában ünnepeljük
- Kirándulás a Kossuth / Jókai szoborhoz, séta a budai várban, látogatás a Hadtörténeti Múzeumban

10) Szervezeti és időkeretek

1) A csoportszervezés elvei

Homogén és heterogén csoportok kialakítása a jelentkezések függvényében történik.

Az óvodapedagógusok lehetőség szerint három – négy évig viszik csoportjukat. Az átgondolt heti és napirend biztosítja az egészséges életritmust, a következetes szokás – szabályrendszer biztosítja a gyermekek számára az időbeni tájékozódást, nyugalmat és biztonságérzetet.

2) Hetirend – Napirend

A megfelelő időtartalmú, párhuzamosan végezhető, differenciált fejlesztésre lehetőséget adó időkeretet a hetirend biztosítja. Kialakításánál figyelembe vettük az 5 +2 csoport életrendjét. A Városmajor Óvodában a tornaterem és a sószoza beosztására, a Csermely tagóvodában az átjárhatóságra kell figyelnünk.

Óvodánk, a szülői igényeket figyelembe véve reggel 6 h – 17:30-ig van nyitva. Napirendünk rugalmas, alkalmazkodik a csoport életéhez, ám betartva a biztonságot nyújtó szokás – szabályrendszert.

Aktív nevelési idő: 9:00 – 15:30-ig tart.

9:00 – 10:00 óra között szervezzük a kötött és kötetlen szervezési formákkal a tanulási tevékenységeket, differenciált fejlesztéseket.

10:00 óra után kerül sor a mindennapos testmozgásra, lehetőség szerint kora tavasztól, késő őszig az udvaron, majd ezt követi a friss levegőn történő szabad játék.

A délutáni pihenés hosszát a gyermekek életkori sajátossága és egyéni szükségletei határozzák meg.

Napirendünk kialakítását meghatározza az évszakok változása, időjárás.

Nyári időszakra külön napirendet tervezünk.

3) A pedagógiai munka tervezése

A Magvető Pedagógiai Programunkban meghatározott cél és feladatrendszer alapján folyik a tervező munka, figyelembe véve a gyermekek egyéni adottságait. A pedagógiai munka tervezését a csoportvezető óvodapedagógusok közösen készítik el. A tervezés alapjául a néphagyományok éltetése áll a középpontban, mely átöleli és magába foglalja az összes műveltség területet és nevelési feladatot.

Heti téma terv: az egységesített havi projekt alapján, lehetőség szerint komplexitásban tervezünk.

Szeptember	Ősz	Szent Mihály hava	„Tessék, tessék, jó portéka!”
Október	Ősz	Mindszent hava	„Szőlődombon szüretelnek...”
November	Ősz	Szent András hava	„Kajlán lép a liba lába.”
December	Tél	Karácsony hava	„Luca, Luca, kitty-kotty...”
Január	Tél	Boldogasszony hava	„Új esztendő, vígság szerző...”
Február	TÉL	Böjtelő hava	„A..A..A..a farsangi napokra...”
Március	Tavaszi	Böjtmás hava	„Beültettem kiskertemet a tavasszal...”
Április	Tavaszi	Szent György hava	„Ákom-bákom berkenye, szagos húsvét reggele...”
Május	Tavaszi	Pünkösdi hava	„Mi van ma? Mi van ma? Piros Pünkösdi napja!”
Június	Nyár	Szent Iván hava	„Somvirág, somvirág, aranyárga a világ...”

Egyéni fejlesztés:

Az óvoda Nkt. 41 § (4) bekezdése értelmében köteles a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatokat nyilvántartani. Az EMMI rendelet 63. § (1) bekezdésének értelmében a gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, és az elért eredmények figyelembe vételével tervezi a következő időszak egyéni fejlesztési terveit.

Csoportnaplóban:

- Feljegyzés Sajátos nevelési igényű gyermekekről
- Feljegyzés a Beilleszkedési, tanulási és magatartási problémás gyermekekről
- Fejlesztési terv a SNI/BTM –es gyermekek számára, negyedévente
- Feljegyzés a gyermekekről: mozgásfejlettsége, téri tájékozódása, értelmi fejlettsége, finom - motorikus fejlettsége, nyelvi kifejező képessége, szociális fejlettsége/ érettsége, fejlesztendő területek – gyermekenként.
- Gyermekvédelmi munka a csoportban
- Tehetséggondozás

Egyéni fejlődési napló:

Csoportnapló melléklete

A gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése, a tanuló teljesítményének mérése, értékelése /20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet/

Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában c. könyv szempontrendszerére alapján

4) Az óvoda dokumentumai

Alapító Okirat

Szervezeti és Működési Szabályzat

Házirend

Éves munkaterv

Felvételi és mulasztási napló

Csoportnapló

Egyéni fejlődési napló

5) A nevelési év tagolása

Óvodakezdésnél: három hónap beszoktatás – befogadási időszak

Nagyobb gyermekeknél: egy hónap befogadás – visszaszoktatási idő

Nevelési terv: ½ éves ciklusra tervezve, majd ennek értékelése

Nyári hónapok: a nyári, udvari élet kialakítása, csoportok összevonása, szervezés, szokás – szabályrendszer

6) A program ellenőrzése

A pedagógiai ellenőrzés célja, a pedagógiai munka fejlesztése, segítése, kiemelkedő és fejlesztendő területek feltárása. A Magvető pedagógiai program céljai milyen mértékben valósultak meg.

A szakmai – pedagógiai munka ellenőrzése a következőkre terjed ki:

- A Magvető pedagógiai program céljainak megvalósulása
- Az éves munkatervben meghatározott feladatok
- A gyermekek fejlődése, egyéni bánásmód és differenciált fejlesztés jelenléte
- Módszerek alkalmazásának hatékonysága
- Tématervek, tervezés

Az ellenőrzésben részt vevő személyek:

- óvodaigazgató
- óvodaigazgató-helyettes / tagóvoda-igazgató
- munkaközösség vezető
- gyakornok esetében mentor

Pedagógus önértékelés célja:

- Az értékelt pedagógusok fejlődésének elősegítése
- Kiemelten fontos hogy az intézményi célok és az egyéni célok összhangot mutassanak.
- Az önértékelés során jelenjenek meg a fejlesztendő és kiemelkedő területek. A pedagógus képes legyen önfejlesztési tervet kidolgozni.

11) A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fogalmát a Nkt. 4. § 13. pontja határozza meg. Ez a gyűjtőfogalom a különleges bánásmódot igénylő gyermeket,

e csoporton belül a sajátos nevelési igényű gyermeket és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőt, valamint a kiemelten tehetséges gyermeket foglalja magában.

A személyiség saját útját bejárva képes fejlődni. A fejlesztés nem azt jelenti, hogy felzárkóztatjuk a gyerekeket egy átlagszintre, hanem azt, hogy mindenki a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni, fejlődni. Ebbe a szemléletbe és az ezen alapuló gyakorlatba a kiugró képességű gyerekek fejlesztése is beletartozik. Az elv ugyanis azonos: mindenkit a maga szintje és képességei szerint kell nevelni.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése során a fejlesztőmunkához szükséges személyi feltételeket biztosítani szükséges.

A célirányos fejlesztő, megsegítő munka megtervezése érdekében a tanulási problémák fajtáit, valamint a preventív, fejlesztő vagy felzárkóztató programban részt vevő szakemberek kompetenciáját foglalja össze az alábbi ábra.

A tanulási problémák fajtái

Tanulási nehézség esetén fejlesztő pedagógiai megsegítést javasol a Bizottság. Ez a tevékenység a fejlesztő pedagógus kompetenciájába tartozik, de gyógypedagógus ugyanúgy végezheti, hiszen a gyógypedagógus egyben fejlesztő pedagógus is. Ha a probléma súlyosabb, tehát pszichés fejlődési zavar áll fenn, akkor a Bizottság gyógypedagógiai megsegítést javasol. A gyermek a bizottsági szakvélemény alapján sajátos nevelési igényűvé válik.

Személyiségfejlesztő munkánk alapelvei:

- Mivel minden gyermek egyformán értékes, a hatékony fejlődés, fejlesztés alapja az elfogadás.
- Az egyénenkénti bánásmód elvének figyelembevételével alakítjuk ki a sajátos módszereinket.
- Nem az a fontos, hogy mit nem tud a gyermek, hanem azt keressük, amit már megtanult és erre kívánunk építeni.
- Fontos számunkra, hogy ebben a fejlesztő kapcsolatban a gyermek elsősorban jól érezze magát.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, „akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak

Cél: a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek fejlődésének segítése (személyre szabott egyéni bánásmód, differenciált nevelés, a hátrányok pedagógiai eszközökkel történő ellensúlyozása)

Feladat:

- a meglevő problémák felmérése (anamnézis),
- a gyermek viselkedésének megismerése,
- elemzés, okok feltárása,
- szükség esetén orvos, védőnő, pszichológus, gyógypedagógus segítségének igénybe vétele,
- a gyermek képességeihez mért felzárkóztatása nevelési módszerek segítségével.
- **Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése**

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztését a fejlesztő pedagógus végzi azoknál a gyermekeknél, akiket a Nevelési Tanácsadó vagy a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság vizsgálata alapján fejlesztő pedagógiai megsegítésre javasolt.

A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, a tanulási és egyéb részképességzavarok kialakulásának megelőzése.

Fejlesztő pedagógus

Együttműködik az óvodapedagógussal és segítséget nyújt a gyermekkel való speciális bánásmódhoz, fejlesztéshez. Együttműködik a logopédussal, a gyógypedagógussal, mozgásterapeutával és pszichológussal.

Az egyéni fejlesztés **célja:** a gyermek eddig elért fejlettségi szintjéről indulva egyénre szabott fejlesztési terv alapján a fejlesztés megvalósítása

Az egyéni fejlesztés **feladata:** a fejlesztő feladatsorokat, játékokat 6 területhez igazítva dolgozza ki, melyeket a foglalkozásokon komplex módon, játékosan valósít meg:

- a beszédfejlesztés,

- a percepciófejlesztés,
- a grafomotoros fejlesztés,
- a gondolkodási képességek fejlesztése,
- a figyelem fejlesztés,
- a magatartás, viselkedés fejlesztése, érzelmi fejlesztés terén.

Feladatok, módszerek a fejlesztés során

A grafomotoros - finommotorika fejlesztése

Az óvodai játéktevékenységekben nagyon sok lehetőség nyílik a finommotorika spontán fejlesztésére, pl. ábrázolási technikák gyakorlása: gyurmázás, tépések, ragasztások, varrás, apró gyöngyök fűzése, kicsi elemekből építés, konstruálás, babák öltöztetése, barkácsolás stb. Emellett a mindennapos tevékenységek is számos lehetőséget kínálnak a fejlesztésre, (pl.: öltözködés – gombolás, cipőfűzés). A tevékenységek elé vagy épp levezetésként rendszeresen iktassunk be kézlazító gyakorlatokat, amelyek oldják a görcsösséget (pl.: ujjtorna mondókéval).

Vizuális fejlesztés

A fejlesztés célja, hogy a gyermekek sok mozgással, cselekvéssel a különböző észlelő funkciók (látás – hallás – tapintás) együttműködtetésével az őket körülvevő világról egyre pontosabb ismereteket, sokrétűbb tapasztalatokat szerezzenek.

- A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése
- Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel, le, kör. (A fej mozdulatlan marad, csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek.)
- A szem fixációs működésének erősítése
- Ismert játékok, tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása 10 mp-ig (fel-le mozgatjuk)
- Egy bemutatott tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni, és azt fixálni 10 mp-ig.

Percepciófejlesztés

A korai tanulásban a négy észlelési csatorna: vizuális, auditív kinezetikus, taktilis különböző kombinációja, a különböző modalitású ingerek egymásba való átfordítása kiemelt jelentőségű. A vizuális diszkrimináció összetett, komplex

észlelési folyamat, amely az alapvető vizuális funkciók, szem-kéz koordináció, alak-háttér konstanciák, téri helyzet és téri viszonyok együttműködésén alapul. Eredményeként képesek vagyunk a vizuálisan hasonló tárgyak közötti azonosságok és különbségek fölismerésére a tárgyak alakja, formája, színe, mintázata, mérete, sorban elfoglalt helyzete helye és orientációja szerint.

A percepció fejlesztését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és a testséma fejlesztésén keresztül valósíthatjuk meg 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztésre is lehetőség van.

Verbális fejlesztés

A részképességzavaros gyerekeket a szegényes szókincs, a bátortalan megnyilatkozás jellemzi, ezért szükségesek a célzott verbális fejlesztés gyakorlatai. Természetesen minden egyéb fejlesztési területhez kapcsolódó gyakorlat (és a mindennapi tevékenységek is) számtalan lehetőséget teremtenek erre, hiszen például a téri tájékozódással kapcsolatos szavak gyakoroltatása mellett a percepciófejlesztés során adódik alkalom a szómagyarázatra, a szókincs aktivizálására. A verbális fejlesztés célzott gyakorlatai hangsúlyossá teszik a beszédértés, a beszédkivitelezés és a nyelvi rendszer kiművelését.

- A hallási figyelem fejlesztése, a hangforrás irányának keresése csukott szemmel
- Légzőgyakorlatok, ritmusfejlesztés (fújás, szívás)
- Szókincs (passzív-aktív) bővítése, szógyűjtési gyakorlatok, szómagyarázatok, szójátékok, mesehallgatás
- Mozgáskoordináció beszédmozgással (mondókák mozgással kísérve)
- Állatok „hangja”
- Mit hallasz először? (Milyen hanggal kezdődik a szó?)
- Robotparancsnok (Szótagolva mondunk utasítást.)

Gondolkodás - emlékezetfejlesztés

A külvilág ingereinek csak egy részére figyelünk, ezeket érzékeljük, és még az érzékelt információknak is csak egy részét tároljuk hosszabb-rövidebb ideig a memóriában. Azok az információk, amelyek az egyén számára lényegtelenek, nem ismétlődnek, illetve nem végez vele gondolkodási műveleteket, általában a rövid idejű memóriába kerülnek. Az emlékezetfejlesztő gyakorlatok a tanulás

tartósságát, az idői tájékozódás fejlesztését, a gondolkodási funkciók erősítését, illetve a beszédteljesítmény fokozását célozzák.

– A vizuális emlékezet fejlesztése

- Mi változott meg? (ruházaton változtatunk)
- Mi hiányzik? (megfigyeli melyik játékot tettük el)
- Memóriajátékok
- Mit láttál? (emlékezetből felsorolja)

– Az auditív emlékezet fejlesztése – Szövegemlékezet fejlesztése

- Szóláncépítő játékok
- Egyre bővülő szósorok, illetve mondatok visszaidézése
- Papagájjáték (öt állat, gyümölcs virág visszamondása sorrendben)
- Névkígyó (Mindenki sorban az elhangzottakhoz hozzátesz még egyet.)
- Hangutánzás

– Formaemlékezet

- Építsd fel utánam! (5-6 elemből álló építményt megfigyelni, majd felépíteni)
- Forma kirakása (pálcikákból, szívószálakból, először minta alapján, később emlékezetből)
- Rajzolás emlékezetből

Beszédfejlesztés - anyanyelvi nevelés során

A szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak legfontosabb eszköze a nyelv. Az óvodás korosztály nyelvi fejlettsége, kommunikációs színvonala rendkívül eltérő, ezért az óvodának kell – az adott helyzetet figyelembe véve – a beszédfejlesztést vállalnia. Az intézmény feladata a nevelés-oktatás folyamatában a személyiség olyan szintű kibontakoztatása, hogy a gyermekek beszédprodukciós szintje is megfeleljen az iskolakészültség követelményeinek.

Az anyanyelvi nevelés az óvodai nevelés egész folyamatát áthatja. Minden feladatot, minden tevékenységet felölelve segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakulását, és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának előkészítését.

Az anyanyelvi nevelés alapja az óvónő mintaszerű beszéde (helyes légzés, hangképzés, megfelelő hangsúlyozás, beszédritmus, hangerő). Meghatározó fontosságú az igényes, értékes mese- és versanyag biztosítása.

Az óvodás gyermeknek nagy szüksége van arra, hogy a felnőttek beszélgessenek vele. Az óvodapedagógus feladata a lehetőség megteremtése, hogy a gyermek bármikor elmondhassa problémáit, elmesélhesse élményeit. Mindig meg kell hallgatni, és mindig válaszolni kell a kérdéseire. A beszédben aktív gyereket megerősíteni kell, a szorongó gyermeket nemverbális módon biztatni. A magatartásproblémás gyermekeknél bár teljesen eltérő lehet a kommunikációs szint, mégis gyakrabban találkozunk bőbeszédű, gazdag szókincsű gyerekekkel.

A verbális kommunikáció mellett nagy hangsúlyt szükséges fektetni a nemverbális kommunikációra.

Cél, hogy a gyermekek megtanulják a felnőttek és társaik metakommunikációs jelzéseit kódolni és dekódolni egyaránt. A nyelvi kifejezőképesség és kommunikációs képességek fejlesztésének érdekében be kell építeni a mindennapokba a különböző anyanyelvi játékokat és a drámajátékot.

A beszédhibák korrigálása logopédus szakember kompetenciája.

Mozgásterapeuta

A mozgásfejlesztés a gyermekek óvodai megszokott környezetében a csoportból való tervezett kiemeléssel, a szenzo-motoros eszközökkel felszerelt tornateremben történik. /egyéni vagy páros formában/.

Célcsoportja óvodán belül a szakvéleménnyel rendelkező gyermekek, és az óvodapedagógusok, fejlesztő pedagógus, logopédus, ill. óvodaigazgató által jelzett fejlesztésre, egyéni foglalkozásra szoruló gyerekek.

A mozgásfejlesztés **célja**:

- a szakvéleményben leírt jelzőtünetek csökkentése,
- a részképesség elmaradások korrigálása,
- a viselkedés-beilleszkedés elősegítése,
- a tanulási-magatartási zavar veszélyeztetettség csökkentése.

A mozgásfejlesztés **feladata**:

- a gyerekek problémáinak, részképesség elmaradásainak mozgáson keresztül - célzott eszközök használatával - való megközelítése,
- viselkedésterápia végzése,
- szenzo-motoros ingerek, mozgásélmények biztosítása.

Kapcsolattartás a szakszolgálatokkal

A pedagógiai szakszolgálatok, köztük a nevelési tanácsadók és a szakértői bizottságok munkáját is a köznevelési törvény szabályozza.

A kapcsolattartás során figyelembe vesszük, hogy a nevelési tanácsadás feladata a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek problémáinak feltárása, ennek alapján szakvélemény készítése és a gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával, továbbá az óvoda megkeresésére szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, fejlettsége ezt lehetővé teszi.

A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység vagy az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység keretében kell a fogyatékosság szűrése, vizsgálata alapján javaslatot tenni a gyermek, tanuló különleges gondozás keretében történő ellátására, az ellátás módjára, formájára és az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálati tevékenységekre, valamint vizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét.

Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

„Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”. NKT.4.§ 13. pontja alapján.

Alapító Okiratunk alapján intézményünkben integrációs felkészítés történik, melyben a szociális helyzetükből és fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából részt vevő gyermekek a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban vesznek részt a tevékenységekben, oly módon, hogy az érintett gyermekeknek a többi gyermekekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket (1 fő/csoport.).

Integrált nevelés

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 4. § 25. pontjában meghatározottak szerinti sajátos nevelési igényű (a továbbiakban: sajátos nevelési igényű) gyermekek óvodai nevelését végző óvoda a helyi pedagógiai programját az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint az e rendelet 1. mellékleteként kiadott Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltak figyelembevételével készíti és fogadja el.

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítéseként és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda igazgatója támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,

- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,

- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,

- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,

- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,

- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák - a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint - vehetik igénybe az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült - siket - és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - bizonyos esetekben - teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, podoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek (a beszédtartományban mért hallásveszteség 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló - gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztesség 30-45 dB közötti, közepsúlyos esetben 45-65 dB közötti, súlyos esetben 65-90 dB közötti hallásvesztességet mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges –a pszichés fejlődés zavara miatti– beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésett, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése.

Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő habilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkésett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítségével használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású - az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő - részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex - gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi - szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Óvodánk felvállalja a beszédhibás, és a speciális táplálkozást igénylő gyermekek ellátását a konyhával egyeztetve, ha a szülő ezt az intézményünktől kéri és a gyermek közösségben szomatikus szempontból ellátható és szocializálható.

Célunk: A másságot elfogadó környezet megteremtése. Azok számára, akik valamilyen szervi vagy mentális, lelki idegi eredetű problémájuk miatt nehezen szocializálódnak, szakemberek segítségét kérjük, keressük.

Tájékozódunk a szükséges módszerekről, technikákról, terápiás eljárásokról. A szülővel a szakemberekkel történő egyeztetés után döntünk az integrálás lehetőségéről.

Az általános fejlesztést az óvodapedagógus, a sérülés-specifikus fejlesztés a pszichológus, a logopédus, a fejlesztőpedagógus, gyógy testnevelő végzi.

Alapító Okiratunk (VIII/260/5/2022.) alapján az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztését látja el intézményünk:

- **beszédfigyeltékos gyermek**
- **nagyothalló gyermek**
- **egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek**
- **autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek**

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásakor biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

Utazó gyógypedagógus, logopédus az alábbi intézményekből:

Fekete István Általános Iskola

Együttműködési lehetőségek

A **gyógypedagógus** elemző vizsgálatot végez, fejlesztési tervet készít, meghatározza a gyermek szükségleteinek szempontjából legszükségesebb feladatokat az óvodai élet mindennapi tevékenységeihez, melyek útmutatást adnak az óvodapedagógus számára.

Az **óvodapedagógus** miután megismerte a gyermek képességeit, tájékoztatja a segítő szakembert az óvodai élet szempontjából felmerülő és előfordulható problémákról.

A megállapításokat közösen – óvodapedagógus, gyógypedagógus, logopédus – kell elemezni, elérhető sikerélményt biztosító fejlesztési tervet megfogalmazni és megbeszélni a szülővel.

Az **egyéni speciális fejlesztő munka** az óvodai csoporttól külön helyiségben, illetve épületben történik.

A **megsegítés** történhet a csoportban. (pl. manipulációs és egyéb tevékenység során) – óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, pedagógiai asszisztens végzi.

Pedagógiai feladatok

- kommunikációs hátrányok enyhítése,
- terapeuta által meghatározott gyakorlatok, teendők végzése,
- manipulációs tevékenység fejlesztése, eszközök kialakítása,
- észlelés, figyelem fejlesztése,
- értelmi fejlesztés,
- önállóság kialakítása.

Módszertani javaslatok

- A komplexitás elvének érvényesítése: a gyermek egész személyiségének figyelembevétele az ok-okozati összefüggések alapján és a család segítése.
- Az egyéni bánásmód, differenciálás elvének fokozott érvényesítése.
- A sikerélmény biztosítása.
- Reális, elérhető legyen a követelés, ugyanakkor erőfeszítésre késztesen.
- A gyermekek körében lévő felnőttek egységes követelményt támasszanak a gyermekekkel szemben.
- Segítségadásnál csak annyit adni, amennyi feltétlenül szükséges.
- A gyermekek értékelése önmagához, nem ép társaihoz viszonyított legyen.
- A mozgásos tevékenységek során törekedni kell a szimmetrikus mozgásokra.
- A tevékenység során a sérült gyermek jelenléte a csoportban öröm legyen, kölcsönösen erősítsék egymást a gyermekek.

Tárgyi feltételek

A speciális területeknél és az eszközjegyzéknél kerül meghatározásra.

Akadályozott beszédfejlődésű

Veleszületett, vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság.

Akadályozott beszédfejlődésű gyermek jellemzői:

- átmeneti vagy tartós zavarok az anyanyelvi kommunikációs, tanulási képességekben,
- zavarok a szociális kapcsolatok kialakításában,
- a beszédhangok helyes ejtésének, a beszédészlelés és megértés zavarai,
- a beszédritmus sérülése,

- a grafomotoros és a vizuomotoros koordináció éretlensége,
- általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség-kiesés,
- a hangadás kóros elváltozásai.

Javaslatok a fejlesztési tervhez

Irodalom, anyanyelv, játék során a beszédszerveket ügyesítjük, a magyar beszédhangok sajátosságait kiemeljük a játékos nyelvgyakorlatokkal. Légzés-, hangutánzó-, ajak gyakorlatokat végzünk.

Mesélés során kiemelten ritmusos mondókákat, verseket alkalmazunk.

Helyes példát kell mutatni a beszédben is.

A zenei nevelés során beszédhallás fejlesztése a környezet hangjainak, állatok, hangjának és különböző zörejhangok felismerésével. Auditív ritmusfejlesztés, ritmuskövetés jól ismert versekre, mondókákra, járás, kopogás, visszhang játék. Nonverbális kommunikációs gyakorlatok, arcjátékok, tükörijáték, helyzetgyakorlatok végzése.

Logopédia- fejlesztés

A XII. kerületben Logopédiai Szakszolgálat működik, a logopédus tanárok a XII. kerület Pedagógiai Szakszolgálat alkalmazásában állnak. Intézményünkben a fejlesztési feladatokat „utazó logopédus tanár” végzi.

A logopédiai nevelésben, gondozásban az a gyermek részesül, aki:

- a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján sajátos nevelési igényű beszéd fogyatékos/beszédhibás gyermek, akinél veleszületett, vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és környezeti hatások következtében átmeneti, ill. tartós zavarok lépnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességben, a szociális kapcsolatokban. Az akadályozottság megmutatkozhat a beszédhangok helyes ejtésének zavaraiiban, a beszédészlelési/megértési zavarokban, a beszédritmus sérülésében, valamint általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kiesésekben. A hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók. A felsoroltak az egész enyhe eltérésektől az érthetetlen beszédig minden változatban előfordulhatnak.

- A logopédiai szűrés, alapvizsgálat eredményei alapján, a logopédiai vélemény szerint logopédiai ellátásra szorul és a szülő a tájékoztatást követően beleegyezését adja.
- Halmozottan beszéd fogyatékos gyermek, akinél a megkésett/akadályozott beszédfejlődés, a komplex nyelvi fejlődési zavar különböző beszédhibákkal, részképesség zavarokkal, a tünetek sokféleségével tarkítva jelenik meg.
- Beszédzavarral küzdő fogyatékos gyermek.

A logopédiai nevelés célja:

Biztosítsa a kommunikáció optimális szintre emelésével a beszédhibás gyermek személyiségének töretlen fejlődését, az egyén célkitűzéseinek megvalósulását, az optimális szocializációt, a sikeres rehabilitációt, ill. rehabilitációt.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok alkalmazása:

Feladat:

- Beszédfejlesztés: motoros-, oldó-lazító-, auditív fejlesztőgyakorlatok.
- Dyslexia, dysgráfia és dyscalculia prevenció: téri tájékozódás-, hallási figyelem és ritmusérzék-, számemlékezet és figyelem fejlesztése.
- A grafomotoros és vizuális percepció fejlesztése: vizuomotoros-koordináció, finommozgás fejlesztése, szem- és kézfej mozgásának koordinálása.
- Korábbi tanulási sikertelenségek következtében kialakult szorongások és egyéb pszichoszomatikus tünetek oldása a logopédus kompetencia határának betartásával

Alapelvei:

- olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, a speciális szükségleteket, az egyéni képességet
- korszerű vizsgálatokra, mint alapra épülő terápia, melyek a gyógyító kezelés egész folyamatát végig kísérik, szükség esetén igénybe véve a határtudományok lehetőségeit kiegészítő vizsgálatok formájában
- egyéni, kiscsoportos formában történő fejlesztés a gyermeki fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben
- a személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése
- a fokozatosság elvének szem előtt tartása

A logopédiai foglalkozások

Játékidőben az óvodai foglalkozások előtt, vagy után történnek.

Logopédiai szűrések és vizsgálatok minden tanév szeptemberében az óvoda nagycsoportjaiban a beszédhibák szűrése, vizsgálata tanévben diszlexia-veszélyeztetettségi teszttel. Az óvodai nagycsoportos gyerekek szűrése szülői kérésre is történhet.

HH és HHH

Szociálisan hátrányos helyzetű az a gyermek, aki szociális helyzete és családi körülményei miatt a jegyző védelembe vett, és aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, aki szociális helyzete és családi körülményei miatt a jegyző védelembe vett, és aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak, valamint a szülő nyilatkozott, hogy legmagasabb iskolai végzettsége legfeljebb 8 általános, óvodáztatási támogatásban részesül.

A segítségre szoruló családok problémáit a gyermekvédelmi felelős bevonásával, nagyfokú titoktartással és empátiával kezeljük.

Az óvodapedagógusok kiemelt feladata a HH/HHH gyermekek szociális hátrányainak enyhítése, felzárkóztatása egyéni fejlesztéssel és differenciálással. Törekszünk a szülőkkel való kapcsolattartásra, probléma esetén szakemberek bevonására (logopédus, orvos, védőnő, pszichológus).

A gyermekeket megfigyeljük, és anamnézis alapján, pszichikus okok számbavételével tervezzük meg az egyéni fejlesztésüket.

Néphagyomány ápoló családi napok –kéességfejlesztő tevékenységek Tehetséggondozás

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek körébe tartoznak a kiemelten tehetséges gyermekek. E körbe sorolandó az, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Vannak gyerekek, akiknél már óvodás korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak.

Célunk: A „tehetségígéret” felfedezése, speciális szükségleteinek figyelembe vételével a gyermek erős oldalának optimális fejlesztése.

A tehetség gondozás során szem előtt tartjuk azonban, hogy a tehetséges gyermek elsősorban gyermek és csak másodsorban tehetséges.

Figyelünk a tehetség három összetevőjének együttes optimális fejlesztésére.

1. Átlagon felüli képesség
2. Kreativitás
3. Feladatelkötelezettség
(kíváncsiság, érdeklődés, szorgalom, kitartás)

Az óvodapedagógus feladata:

- Differenciáltan, egyéni bánásmóddal foglalkozzon a gyermekekkel.
- Differenciált játékokat, feladatokat találjon és adjon.
- Elfogadó légkörben, olyan helyzetet teremtsen, melyben egy-egy gyermek megoszthatja a többiekkel érdeklődését.
- A gyermekek kimagasló képességeit erősítő foglalkozásokat, iskolát javasoljon a szülőknek.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Gyermekevédelem

A gyermekvédelmi munkát általában úgy értelmezik a nevelési oktatási intézményekben, mint hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekkel való „foglalkozást”, ebből a helyzetből való kimentésüket. Programunk kiemelt területe az egyéni sorsokkal való törődés, a családgondozás. Mindig vannak olyan körülmények között élő gyermekek, akik segítése, sorsuk követése elengedhetetlen.

Óvodánkban tágabb értelmezést is adunk ennek a fogalomnak: az előzőekben említettek kiegészítésével, a gyermek testi-lelki egészségvédelmét is (biztonság, tisztaság, viselkedési normák, értelmi képességek) Ez utóbbi nagy odafigyelést igényel, ami azt eredményezi, hogy egyetlen gyermek sem sikkadhat el a gyermekcsoportban, az óvodapedagógus időben észreveszi a jelzéseket a

hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet illetve a veszélyeztetettség esetén.

Az óvodai gyermekvédelmi munka **célja:**

- a gyermekek jogainak érvényesítése és tiszteletben tartása óvodán belül és kívül,
- Sikeresen feltárni azokat a körülményeket, amelyek a segítségre szoruló gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásolják.
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek jussanak el fejlődő képességük optimális fokához, és ehhez lehetőleg minden segítséget kapjanak meg.
- hogy legyen természetes gyermekeink, a felnőtt dolgozók és a szülők körében a másság elfogadása.
- a gyermekek mindenkinek felett álló érdekeinek az érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.

Óvodánk minden csoportjában jól tervezett és szervezett a gyermekvédelmi munka, ami az esélyegyenlőség megteremtését szolgálja a preventív eljárásokkal a prevenció érdekében kitűzött feladatokkal.

A gyermekvédelmi feladatok ellátását az óvodaigazgató, az óvónők és az óvoda gyermekvédelmi felelősei látják el.

Az óvodapedagógus feladata

- Gyermekvédelmi szempontból veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és nehezen nevelhető gyermekeket feltérképezze a csoportban.
- Fokozott toleranciával bizalmas kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel.
- Tapintatos, személyes kapcsolatot tartson a családokkal, akik segítséget kérnek, vagy segítségre szorulnak.
- Ismerje meg és kísérje figyelemmel a család körülményeit.
- Szükség szerint családlátogatásokat végezzen.
- Kompenzálja a problémákat a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.
- A családot tartsa tiszteletben, a család nevelését segítse.
- Titoktartási kötelezettségét tartsa be.
- Szükség szerint külső segítséget vegyen igénybe, javasoljon.

- Nevelési Tanácsadó, Gyermekjóléti Szolgálat, orvos, védőnő

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- A gyermekvédelmi szempontból veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és nehezen nevelhető gyermekeket térképezze fel, szűrje ki, koordinálja a feladatokat.
- A veszélyeztetettségi okokat mérje fel, vegye nyilvántartásba a gyermeket és közben a változásokat kísérje figyelemmel, ezekről az illetékeseket tájékoztassa.
- Segítően közreműködjön, tegyen javaslatot segélyek, térítési csökkentés odaítélésében, szociális ügyek intézésében segítsen.
- Szükség esetén végezzen családlátogatásokat az óvónőkkel, készítsen környezettanulmányokat.
- Tartson kapcsolatot a megfelelő gyámügyi szervekkel, Családsegítő Központtal, a Nevelési Tanácsadóval, Szakértői Bizottsággal, Gyermekjóléti Szolgálat, orvossal, védőnővel az Önkormányzat Szociális Osztályával.
- Az óvodaigazgatót rendszeresen tájékoztassa, és évente számoljon be munkájáról a nevelőtestület előtt.

Az óvodaigazgató feladata:

- Az óvodai keretek között adjon meg minden segítséget a hátrányok csökkentéséhez.
- Segítse a problémák megoldását, indokolt esetben részesítse térítési díj csökkentésben a családot, szociális ügyek intézésében segítsen.
- Keresse a prevenciós lehetőségeket a veszélyeztetett státus kialakulásának esetleges megelőzésére.

Veszélyeztetett gyermek az, aki családjában vagy környezetében olyan ártalmaknak van kitéve, ami testi, szellemi, erkölcsi fejlődését károsan befolyásolja.

Látens veszélyeztetettségről akkor beszélünk, ha a veszélyeztető körülmények fennállnak, de a gyermek még nem károsodik.

Valódi veszélyeztetés esetében egy tartós veszélyhelyzet alakul ki és bekövetkezik a károsodás.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek**, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetén a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján járó ellátásokon felül további kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybe vételére válnak jogosulttá.

A célok eléréséhez **feladataink:**

- Megelőzés (prevenció)
 - a gyermek és szülői jogok megismertetése és érvényesítése,
 - rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel,
 - együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival,
 - a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás elősegítése.
- Feltárás
 - a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, dokumentálása,
 - tünetek okainak megkeresése,
 - a gyermekek veszélyeztettségeinek és hátrányos helyzetének megkülönböztetése.
- Megszüntetés
 - felzárkóztatás megszervezése,
 - induló hátrányok csökkentése (egészségvédő, mentálhigiénés),
 - szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez,
 - a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,

- segítő szakemberek igénybe vétele a problémák típusának megfelelően,
- konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

Intézményünkben a gyermekvédelmi és a kapcsolattartási munkát évente tervezzük. Kapcsolatot tartunk a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, Népjóléti Iroda, Nevelési Tanácsadó munkatársaival.

12) Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvoda kapcsolatrendszere szerteágazó. A nevelés folyamat jellegű, ezért a folyamatosság biztosítása érdekében a családdal, a bölcsődével és az iskolával is hatékony kapcsolatot alakítunk ki. Az egyik intézménytípusból a másikba való átmenet minél zökkenőmentesebb legyen.

Közvetlen partnereink:

Szülőkkel, családokkal való kapcsolattartás

"A család bizonyos tekintetben végzet, s ha nem is visszavonhatatlanul az, mindenképpen egyike a leghatékonyabb sorsformáló erőknek."

/Kolozsvári Grandpiere Emil/

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A gyermek neveléséért, fejlődéséért mindkét környezet felelős. Ezt együttműködési alapelvként kell kezelnünk.

Fontos a kölcsönös, folyamatos információcsere, melynek során megismerhetjük a családi hátteret, a szülő pedig tudomást szerez az óvoda céljai, feladatai, módszerei felől. Az együttműködés megléte, annak minősége erősítheti, vagy gyengíti a gyermek személyiségének optimális fejlődését. Az óvodapedagógusok figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, igyekeznek megtalálni a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Fontosnak tartjuk, hogy a hagyományápolás hatására a családoknál is megjelennek olyan szokások, amely az életmódjukban is változást jelent. Hatására ők is vállalják, és magukénak kezdik érezni a múlt értékeit.

Játszó délelőtt	A leendő óvodások és szüleik számára Szervezése előre meghirdetett napon délelőttre – még beiratkozás előtt ismerkedési lehetőséget biztosítunk
Szülői értekezlet	Az új gyermekek szülei megismerkedhetnek az óvoda programjával, házirendjével, szokásaival, hagyományaival. A már óvodába járó gyermekek szülei számára, évente 2 alkalommal.
Betekintés az óvoda mindennapjaiba-nyílt nap	Csoportonként egy évben kétszer szülői igény szerint lehetőséget biztosítunk a csoportok napi életébe való betekintésre.
Óvodai rendezvények ünnepélyek	Nyílt ünnepeink: karácsony, farsang, anyák napja, évzáró Családi rendezvényeink: Őszi vásár, Márton napja, Farsang, Pünkösd, Föld napja
Kirándulás	Közös kirándulás évente egyszer
Társadalmi munkák	Szükség szerint, alkalmanként
Egyéni beszélgetés	célszerű mindkét fél kezdeményezésére személyre szabottan, időpont egyeztetéssel megtartani. Fontos a bizalmas légkör megteremtése.
Beszoktatás	Az óvodába lépés első benyomásai alapvetően meghatározzák a gyermek óvodához való viszonyát. Beszoktatásnál különbséget kell tennünk családból vagy óvodából érkező gyermekek között. Beszoktatásra azért van szükség, mert új környezettel, szokásokkal és új emberekkel találkozik a kisgyermek.

	<p>Ezért alapvetőnek tartjuk a következőket:</p> <ul style="list-style-type: none">- biztosítjuk a folyamatos, szülőkkel egyeztetett óvodakezdést- három napig a szülőkkel együtt, majd fokozatosan a gyerekek igénye szerint növeljük az óvodában eltöltött időt- hangsúlyt fektetünk az otthonosság érzetének megteremtésére a gyermek egyéni szokásainak, igényeinek figyelembe vételére- érzelmi biztonságot nyújtunk a személyes tárgyak használatának megengedésével
--	---

F. Várkonyi Zsuzsa szavaival élve:

" A pedagógia pályán csak az érhet el tartós sikereket, aki elfogadja az alaptételt: a szülőt legfeljebb megnyerni lehet bizonyos dolgokra, kényszeríteni sohasem."

Iskolával

Kapcsolatunkat arra a szándékra építjük, hogy kölcsönösen megismertessük nevelési céljainkat, módszereinket, a gyermekek képességfejlesztése, személyiségük alakítása terén. Egységes folyamatként értelmezzük az egymás munkájára építő intézményekben zajló fejlesztő, tevékenységeket.

A kapcsolattartás formái:

- nyílt nap az óvodában
- nyílt nap az iskolában
- zenei osztályokban egy-egy látogatás énekórán – furulya, mint hangszer
- iskolalátogatás- a tanköteles gyermekek beíratása előtt.
- iskolás gyermekeink beilleszkedését, tanulmányaik előrehaladását figyelemmel kísérjük
- lehetőséget teremtünk óvodai környezetben való újra találkozásra
- megfelelő információ birtokában segítjük a szülőket az iskolaválasztásban
- konzultációs lehetőséget szervezünk a tanítónő részvételével a tanköteles gyermekek szülei számára

Nevelési tanácsadóval

- súlyosabb magatartási zavarokkal küzdő gyermekeket óvodai környezetben is megfigyeltetünk
- szülők figyelmét felhívjuk e szolgáltatás fontosságára

Logopédussal

- a korrekcióban résztvevő gyermekek problémáit megbeszéljük, közösen meghatározott módszerekkel segítjük munkáját, erre ösztönözzük a szülőket is.
- dyslexia prevencióban részt veszünk.

Az óvoda orvosával, védőnőjével

- a prevenció érdekében kérjük a gyermekek óvodába kerülése utáni helyben elvégzendő szűrővizsgálatokat / látás, hallás, lábboltozat, fogászati vizsgálat/
- az általunk felfedezett rendellenességek gyanúja esetén szakirányú vizsgálatot kérünk
- az egészséges életmódra nevelési programunkhoz támogatóként az óvoda orvosát, védőnőjét is megnyerjük, szülői értekezletekre meghívjuk!

Kapcsolat a fenntartóval

A partnerkapcsolat törvényességi és szakmai oldalát egyaránt a kölcsönös segítő szándék és óvodánk eredményes működésének támogatása jellemzi.

Alapja a fenntartó korrekt, pontos informálása.

Formái:

- az óvodaigazgató napi kapcsolattartása az Oktatási Irodával
- az óvodaigazgató írásos és szóbeli tájékoztatója, beszámolója az intézmény munkájáról,
- önkormányzati munkatársak részvétele óvodai rendezvényeinken.
- Oktatási Bizottsággal – Óvodaigazgatók munkaközösségének képviselőjén keresztül
- Népjóléti Irodával – Gyermekvédelem
- Városüzemeltetési Irodával

Továbbá:

- GESZ, MÁK
- FH Gasztro KFT konyhájával és a dietetikussal

Közvetett partnerek:

Fenntartó által megbízott Pedagógiai Szolgálattal

Továbbképzések, tanfolyamok, értekezletek, rendezvények látogatásával

POK

Az óvoda orvosával, védőnőjével, fogorvossal

- a prevenció érdekében kérjük a gyermekek óvodába kerülése utáni helyben elvégzendő szűrővizsgálatokat / látás, hallás, lábboltozat, fogászati vizsgálat/
- az általunk felfedezett rendellenességek gyanúja esetén szakirányú vizsgálatot kérünk
- az egészséges életmódra nevelési programunkhoz támogatóként az óvoda orvosát, védőnőjét is megnyerjük, szülői értekezletekre meghívjuk!

ÁNTSZ

Közművelődési intézményekkel

Helytörténeti Múzeummal, Művelődési Házzal, Könyvtárakkal

- színházlátogatások, gyermekműsorok

Gyermekjóléti Szolgálattal

Egyéb intézményekkel

Uszodával, Sportközponttal, Síiskolával

Magyar Madártani Egyesülettel

Felhasznált irodalom

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja, Magyar Közlöny, 1996. 71. Szám
- Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? -OKI
- Nemzeti Alaptanterv, Korona Kiadó, 1995.
- Az óvodai nevelés programja, OPI, 1989.
- B. Méhes Vera: Az óvónő és az óvodai játék, Calibra Bp., 1993.
- Kodály Zoltán: Zene az óvodában
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai nevelés
- Porkolábné dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában, Alextypo Kiadó, 1992.
- Zilahy Józsefné: Óvodai nevelés játékkal mesével, Eötvös József Könyvkiadó, Bp.1996.
- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú nevelés, Miskolc
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, Szolnok
- Mérei-Binet: Gyermeklélektan
- Páli Judit: Játék, tanulás, játékos tanulás, Óvodai Nevelés, 1990. 6. szám
- A bontakozó gyermeki lélek, Gondolat Kiadó, 1989.
- Dr. Kiss Tihamér: A gyerekek matematikai gondolkodásának kialakulása 2-7. életévben, Debrecen, 1995.
- Gondolkodó, Vas megyei Pedagógiai Intézet, 1994.
- Fejlesztő pedagógia c. folyóirat, 1990-97.számok
- Dr. Bödör Jenő: Korrekciós nevelés, Tankönyvkiadó, Bp.1985.
- Bittera Tiborné - dr. Juhász Ágnes: Én is tudok beszélni, Tankönyvkiadó, Bp.1991.
- Pedagógiától a pszichológiáig, Alextypo, 1994.
- Dr. Tótszölősiné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában, FER-CO Kft, 1994.
- Néphagyományőrző Óvodai Program, Gödöllő, 1997.
- Körmöci Katalin: Projekt módszer az óvodában, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004
- Czárán Eszter: Világnak virága

- Magyar műveltségünk napról napra kicsiknek és nagyoknak (Ősz, Tél, Tavasz, Nyár), 2005.
- Szájról szájra, kézzől kézre, Geobook, 2006.
- Útravaló / Hagyományoktatás – módszertani füzetek, Hagyományok Háza Népművészeti Műhely, Bp. 2006.
- Falvy Károly: Ritmikus mozgás – énekes játék, OP., 1990
- Kanczler Gyuláné: A környezeti nevelés pedagógiai, pszichológiai alapjai, KTM – BTF, 1997.
- Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata
- Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata 1997.

A program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda honlapján a program rövidített változatát ismerhetik meg az érdeklődők. Az óvodánkba járó szülők a mindennapok során a nevelői szobában elhelyezve találhatják meg.

Jelentkezéskor a szülők a program teljes terjedelmét megismerhetik, melyet az irodában helyezünk el.

Az Óvoda pedagógiai programjának érvényességi ideje

Elfogadásától számítva határozatlan időre szól. Módosítása szerkezeti, szervezeti átalakítás miatt nevelőtestületi döntés alapján, illetve jogszabályi, törvényi változás miatt szükséges.

Érvényességi és legitimációs záradék

Jelen Pedagógiai Program érvényessége: A fenntartó jóváhagyásának napján

A jelen Pedagógiai Program hatályba lépésével érvényét veszíti a Városmajori Óvodák eddigi Pedagógiai Programja.

A módosítás indoka: törvényi változás, szervezeti átalakítás, Alapító Okirat módosítás, Óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása.

A Városmajori Óvodák nevelőtestülete a pedagógiai program megalkotásában, értékelésében részt vett, azt 2023. év szeptember 11. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal **90/2/2023** határozatszámom elfogadta.

Nevelőtestület nevében:

Alkalmazotti közösség nevében:

Budapest Hegyvidék, 2022. szeptember 11.

Nyilatkozom, hogy az általam jóváhagyott Pedagógiai Programot az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többletköltséget nem ró.

Budapest Hegyvidék, 2022. szeptember 11.

Bálint Beáta
óvodaigazgató

3. A Szülők Közössége a Városmajori Óvodák Pedagógiai Program módosításának okáról tájékoztatást kapott, a Pedagógiai Programot megismerte
Budapest Hegyvidék, 2022. szeptember 11.

Szülői közösség nevében

4. A Városmajori Óvodák Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan a jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról az alkalmazotti testület elfogadása előtt véleményt alkotott:

A Városmajori Óvodák Közalkalmazotti Tanácsa:

Budapest Hegyvidék, 2022. szeptember 11.

Közalkalmazotti Tanács elnöke

FENNTARTÓI JÓVÁHAGYÁS

**A Városmajori Óvodák Pedagógiai Programját jóváhagyásra a fenntartó Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatnak megküldte.
A Városmajori Óvodák Pedagógiai Programját a fenntartó jóváhagyta.**

Kelt: Budapest Hegyvidék,

.....
Fenntartó

Ph.